

711.502
Călăușa

BIBLIOTECARULUI

I. M. F. Tîrgu-Mureș
O. Gy. F. I. Marosvásárhely
Biblioteca — Könyvtár

* 5 5 0 0 1 5 4 2 9 *

Biblioteca UMFST

aprilie 1957

CĂLĂUZA BIBLIOTECARULUI

PUBLICAȚIE A MINISTERULUI ÎNVĂȚĂMINTULUI ȘI CULTURII
DIN R. P. R.

CUPRINSUL

	Pag.
Pentru îmbunătățirea nuncii bibliografice	1
MIRCEA TOMESCU — Materiale bibliografice apărute în anul 1956	4
Pe marginea activității bibliografice a bibliotecii regionale Craiova	8
IOAN DOMȘA — Organizarea și activitatea unei secții de informații bibliografice	10
GETTA ELENA RALLY — Indicele pe materii al revistei „Viața Românească”	13
TH. LUDU — Pagini de bibliografie socială	16
N. GEORGESCU-TISTU — Vocabularul bibliotecarului	19
Asociația bibliotecarilor din R.P.R.	21
500 DE ANI DE LA URĂCAREA PE ÎRON A LUI ȘTEFAN CEL MARE	
Manuscrise din vremea lui Ștefan cel Mare	22
DAN SIMONESCU — Faptele lui Ștefan cel Mare oglindite în folclor	24
DIN EXPERIENȚA BIBLIOTECILOR SOVIETICE	
A. NIKONOVA — Cum ne pregătim pentru Festival	29
BIBLIOTECI RAIONALE ȘI SATEȘTI	
VALENTINA VRANAU — Nici o casă fără un cititor înscris la bibliotecă	31
Presa — ajutor prețios în muncă	32
BIBLIOTECI SINDICALE	
Bibliotecara unui club muncitoresc	35
50 DE ANI DE LA RASCOALELE ȚĂRĂNEȘTI DIN 1907	
Durere și minie	37
O reușită seară literară	42
ȘTIRI DIN LUMEA CĂRȚILOR ȘI A BIBLIOTECILOR	44
CALENDARUL NOSTRU	45
BIBLIOGRAFIE	46

ANUL X

Nr. 4

APRILIE 1957

Redacția : București, Calea Rahovei Nr. 2—4 — tel. 3.94.04

PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA MUNCII BIBLIOGRAFICE

Bibliografia constituie un ajutor de preț pentru cititorii care vor să-și însușească cu ajutorul cărților noi cunoștințe, să-și lărgescă orizontul politic și cultural, să-și ridice calificarea profesională sau să rezolve unele probleme practice ce se ivesc în munca lor de zi de zi. Bibliografia este indispensabilă și în activitatea științifică. Orice cercetare științifică începe, de obicei, cu identificarea și studierea materialelor publicate despre problema respectivă.

În ultimii ani, lucrătorii bibliotecilor din țara noastră, conșinși de importanța muncii bibliografice, au început să desfășoare o vie activitate în această direcție, activitate care s-a resimțit prin îmbunătățirea deservirii cititorilor. Luată în ansamblu activitatea bibliografică, cu toate succesele raportate, rămâne însă în urmă față de celelalte sectoare ale muncii cu cartea. Trecerea în revistă a materialelor bibliografice editate în anul 1956¹⁾, arată o creștere simțitoare a numărului acestora față de anii trecuți. Totuși e vizibil că ele sînt departe de a satisface nevoile și cerințele atât de variate ale cititorilor.

În articolul de față punem în discuție unele propuneri menite să ducă la îmbunătățirea muncii bibliografice în bibliotecile noastre.

Un prim pas în această direcție a fost făcut de Biblioteca Centrală de Stat care a pornit la coordonarea activității bibliografice a bibliotecilor științifice și a celor regionale, avînd de scop să înlăture paralelismul în munca bibliografică.

Aceasta însă nu înseamnă că au fost rezolvate toate problemele legate de o activitate bibliografică mai bună.

În primul rînd este clar că nu toate bibliotecile au aceleași atribuții în activitatea bibliografică. Pe cînd cele științifice, iar din rîndul celor de masă, bibliotecile regionale, întocmesc și publică bibliografii, bibliotecile raionale, cele sindicale și sătești, trebuie să ducă o muncă bibliografică pe baza materialelor primite.

Intocmirea unor bibliografii de o înaltă ținută științifică impune bibliotecilor să dispună de un material documentar cît mai complet asupra problemelor tratate, iar lucrările să fie efectuate de bibliografi competenți, pregătiți în domeniul respectiv.

Ținînd seama de aceste considerente, credem că este cazul de a delimita îndatoririle bibliografice ale bibliotecilor științifice, după profilul lor. Aceasta ar constitui în primul rînd garanția întocmirii unor bibliografii de un înalt nivel științific.

Specializarea ar îngădui întocmirea unor materiale bibliografice mai numeroase care să suplinească golurile ce se resimt astăzi în anumite direcții. Căci trebuie să recunoaștem că nu întotdeauna și nu în toate domeniile cititorii pot găsi materialele bibliografice de care au nevoie.

¹⁾ Tomescu M.: Materiale bibliografice apărute în anul 1956, Călăuza Bibliotecarului 1957, nr. 4, p. 4.

O scurtă analiză a situației existente astăzi în țara noastră scoate în evidență locul important pe care biblioteca Academiei R.P.R. și l-a cucerit în promovarea unor lucrări bibliografice valoroase pentru cultura țării noastre. Același rol revine Bibliotecii Academiei R.P.R. și în viitor, rezervând activității bibliografice lucrări de bază rejeritoare în special la trecutul culturii românești.

În ce privește elaborarea bibliografiei naționale din anul 1952 încoace, acest rol revine Bibliotecii Centrale de Stat.

Un domeniu în care se poate vorbi de specializare este bibliografia literaturii tehnice, de care se ocupă aproape în întregime numai Institutul de Documentare Tehnică. În această direcție s-ar putea aduce oarecari îmbunătățiri dacă ar exista o legătură mai strinsă între I.D.T. care trebuie să devină într-adevăr forul coordonator al bibliografiei tehnice, și serviciile de documentare ale unor ministere sau institute de cercetări; o astfel de legătură ar înlătura paralelismul ce se observă în anumite domenii ale bibliografiei tehnice și ar duce la satisfacerea mai operativă a necesităților industriei noastre.

Disfuzarea cunoștințelor economice este astăzi o sarcină de bază a tuturor bibliotecilor. Este însă de la sine înțeles că forul cel mai competent să întocmească bune bibliografii în acest domeniu nu poate fi decât Institutul de Cercetări Economice al Academiei R.P.R., sau biblioteca I.S.E.P. care dispun de un bogat fond de specialitate, având lucrători specializați în problemele economice.

Mult se resimte lipsa unor bibliografii despre literatura social-politică. La Institutul de Istorie al C.C. al P.M.R., există un bogat material care ar putea fi folosit la întocmirea unor astfel de lucrări bibliografice. Sarcina întocmirii materialelor bibliografice privind problemele literaturii social-politice ar trebui să revină în primul rând acestui Institut, unde se găsește și specialiștii necesari pentru aceasta.

Odată cu specializarea bibliotecilor în întocmirea unor bibliografii cu o anumită tematică, un accent deosebit trebuie pus și pe întărirea colaborării între bibliotecile cu același profil, în special atunci când este vorba de întocmirea unor lucrări bibliografice de proporții.

Probleme cu totul aparte ridică îmbunătățirea activității bibliografice la bibliotecile regionale, unde munca se desfășoară încă la un nivel destul de scăzut. Sarcinile ce le revin în îndrumarea muncii cu cartea în cuprinsul regiunii, impun secțiilor bibliografice și metodice să pună la dispoziția cititorilor tot felul de materiale bibliografice, începând cu informarea cititorilor asupra problemelor de tehnică, știință, artă sau literatură și terminând cu liste sau planuri de lecturi, destinate bibliotecilor din regiune, cu ocazia diferitelor campanii agricole sau a unor evenimente, comemorări, sărbători etc.

Fiind nevoite să-și desfășoare munca bibliografică pe altele planuri și dat fiind faptul că nu dispun nici de forțele necesare, nici de fondul de cărți corespunzător tratării unora din probleme, nu este de mirare că de foarte multe ori materialele bibliografice întocmite de aceste biblioteci suferă de lipsuri serioase.

Secția bibliografică și metodică a unei biblioteci regionale nu poate să întocmească bibliografii în toate domeniile. Bibliotecile regionale sînt chemate în mod deosebit să desfășoare o activitate susținută în domeniul bibliografiei locale, domeniu în care este, de altfel, cea mai indicată să cunoască problemele. Pentru celelalte probleme ea ar trebui să adapteze la specificul ei diferite materiale bibliografice întocmite de organele competente.

Pentru aceasta este însă nevoie de mai mult sprijin din partea Bibliotecii Centrale de Stat, care trebuie să devină forul de îndrumare și ajutorare a bibliotecilor regionale și în domeniul muncii bibliografice.

Activitatea bibliografică a bibliotecilor regionale este strins legată și de un alt aspect: acela al organizării instrumentelor de lucru. În multe din bibliotecile regionale, sursele de informare ale bibliografului se limitează la cercetarea cataloagelor și a periodicelor. Buletinele bibliografice editate de B.C.S., cataloagele de edituri, materialele bibliografice pe diverse teme, enciclopediile, etc., constituie, de asemenea, instrumente indispensabile de lucru în munca bibliografică, și fără folosirea lor nu se pot realiza bibliografii de calitate. Iată de ce e necesar ca toate serviciile metodice și bibliografice ale bibliotecilor regionale să aibă la îndemână instrumentele de lucru amintite mai sus.

În fine, o altă problemă este aceea a folosirii materialelor bibliografice de către bibliotecile de masă. Studierea sistematică de către bibliotecari a materialelor bibliografice în toate procesele de deservire a cititorilor, reprezintă o treaptă avansată a muncii de bibliotecă, care însă nu a fost pretutindeni atinsă. Bibliotecarii depun multă muncă îndeplinind cerințele cititorilor, dar nu se gîndesc să recurgă la ajutorul bibliografiilor. Aceasta înseamnă că înșiși bibliotecarii trebuie învățați cum să folosească materialele bibliografice.

De cele mai multe ori însă bibliotecarii bibliotecilor de masă nici nu cunosc materialele bibliografice ce se editează, întrucît acestea apar în tiraje extrem de reduse și nu pot acoperi necesitățile tuturor bibliotecilor. Există obiceiul, ca unele materiale bibliografice editate să fie trimise numai anumitor biblioteci, neglijîndu-se complet bibliotecile de masă. Trebuie amintit de asemenea, despre difuzarea defectuoasă de către colecturi a materialelor bibliografice. Multe din materialele bibliografice editate de Ministerul Învățămîntului și Culturii nu se găsesc în bibliotecile cărora le-au fost destinate, deoarece colecturile nu s-au ocupat de difuzarea lor.

Cele cîteva probleme ridicate în cadrul articolului de față nu epuizează aspectele atît de variate ale muncii bibliografice.

Revista noastră invită pe bibliotecari, pe bibliografi și pe cei ce se ocupă cu problemele bibliografiei, la o discuție amplă asupra căilor de urmat pentru îmbunătățirea muncii bibliografice. Discuțiile creatoare în care să se înfrunte diferite păreri, vor fi hotărîtoare pentru înlăturarea tuturor dificultăților ce mai împiedică astăzi dezvoltarea activității bibliografice din țara noastră.

În ultimii ani, în țara noastră apar din ce în ce mai multe cărți de știință, tehnică și literatură. În ziare și reviste se publică o mulțime de articole care înfățișează noi descoperiri ale științei și tehnicii, noi perfecționări ale uneltelor și metodelor de muncă. Oamenii de știință, activiștii culturali, tehnicienii simt nevoia permanentă a unui ghid în lumea cărții și a puzderiei de articole apărute în periodicele din țară și din străinătate.

Dintre instrumentele de informare amintim mai întâi cataloagele și listele de cărți legate de anumite probleme, pe care le publică editurile noastre. Aceste cataloage și liste răspund, în primul rînd, unor cerințe comerciale, de reclamă a cărților, dar ele îndeplinesc și rolul bibliografic de documentare a cercetătorului asupra unei probleme. Este edificator în acest sens *Catalogul general 1948—1955* al publicațiilor editurii Academiei R.P.R., care are marele merit de a consemna și cuprinsul periodicelor tipărite de Academie. Indicarea sumarelor revistelor pe ani de apariție îngreunează consultarea catalogului care rămîne, totuși, singurul instrument de informare în acest domeniu.

Cine dorește să cunoască manualele, metodele și îndrumătoarele tipărite pentru diversele discipline ce se predau în școlile noastre medii, poate întrebuința cu mult folos *Catalogul Editurii de stat didactice și pedagogice, pe anii 1952—1955*, București, 1956, 88 p. Un bun instrument de informare în domeniul cărții tehnice (grupa 6 din clasificarea zecimală) îl constituie *Catalogul Editurii tehnice* (1 martie 1950—30 octombrie 1956). București, 1956, 257 p. Valoarea catalogului crește prin reproducerea cuprinsului volumelor, precum și prin menționarea indicelui de clasificare zecimală pentru fiecare lucrare. Astfel catalogul poate contribui la unificarea clasificării lucrărilor tehnice

în bibliotecă. Din domeniul medicinei amintim *Catalogue des livres de médecine, juin 1954—avril 1956*, București, Editura medicală, 1954, 64 p. Catalogul menționează numai „cele mai importante lucrări publicate de Editura medicală”. La fiecare operă se dă o scurtă prezentare și uneori se reproduce sumarul. Fiind imprimat în limba franceză, catalogul poate fi consultat și de specialiști străini. Editura de stat pentru literatură politică a publicat un *Catalog — extras din lucrările apărute în anii 1954—1956*, București, 1956, 218 p. Cataloagele amintite re-

MATERIALE BIBLIOGRAFICE apărute în anul 1956

capitulează activitatea editurilor pe o perioadă de ani. Dată fiind specializarea editurilor noastre, cataloagele lor îndeplinesc și rolul anuarelor de cărți pe cîtiva ani, consacrate unei anumite discipline. El constituie un valoros material informativ pentru cercetători și un bun instrument de lucru pentru bibliografii bibliotecilor noastre.

O altă serie de materiale tipărite de edituri, interesante pentru munca bibliografică, o constituie listele închinatelor unei teme restrînse, de pildă: *Lucrări de economie apărute în 1955*, București, Editura de stat pentru literatură economică și juridică, 1956, listă în care se prezintă 12 cărți de economie, la fiecare dîndu-se o adnotare și reproducîndu-se cuprinsul; *Cartea politică — prieten și călăuză a țărănimii muncitoare spre o viață îmbelsugată*. București, Editura de stat pentru literatură politică, 1956 — înfățișează cărți în care se oglindește viața nouă a țărănilor din patria noastră; fiecare carte este însoțită de adnotare și imagini din viața țărănimii muncitoare.

Activitatea bibliografică cea mai intensă se desfășoară în sînul bibliotecilor, acestea fiind lăcașurile culturale către care se îndreaptă, în primul rînd, cititorii cînd au nevoie de informare asupra unei cărți sau

unui articol. Pentru a putea să satisfacă cerințele de informare ale cititorilor, bibliotecile și-au creat un întreg sistem de cataloage și de fișiere bibliografice. În unele biblioteci regionale și chiar raionale există fișierul rezinziilor, foarte consultat de cititori. Parte din bibliotecile regionale au întocmit și țin la zi fișiere bibliografice consacrate diverselor teme ce preocupă masele de cititori. Biblioteca regională din Iași, de pildă, are fișiere bibliografice pe teme: *În ajutorul celor ce studiază materialismul dialectic; Energia atomică în slujba vieții; Valorificarea moștenirii literare; Problemele realismului socialist* etc. Biblioteca regională din Tîrgu-Mureș întocmește fișiere bibliografice pe teme ca: *Productivitatea muncii și scăderea prețului de cost; Critica literaturii dramatice; Istoria literaturii și estetica* etc. Tot cu ajutorul fișierelor și al cataloagelor, bibliotecile regionale dau informații bibliografice orale.

Bibliotecile regionale și raionale întocmesc și liste de recomandare pe care le difuzează în întreaga regiune. Aceste liste sînt în majoritatea cazurilor legate de problemele ce frământă masa de cititori. Iată cîteva titluri de liste de recomandare, întocmite de bibliotecile noastre regionale: *Cultura cartofului; Cultura sfeclii de zahăr; Creșterea albinelor; Ce să citim pentru buna desfășurare a lucrărilor de însămînțări de primăvară; Ce să citească bibliotecarul* etc.

Din păcate, numărul bibliotecilor regionale — și mai ales raionale — ce activează în domeniul bibliografic este mic. Chiar și bibliotecile care desfășoară această muncă se limitează la informarea cititorilor în domeniul social-politic, literar și agricol. Informarea în domeniul problemelor tehnice și științifice nu a intrat încă, în mod constant, în preocuparea bibliotecilor de masă. O altă lacună a activității bibliografice a acestor biblioteci constă în faptul că, din cauza lipsei de mijloace de multiplicare, listele bibliografice întocmite de bibliotecile de masă nu sînt cunoscute — decît în mod excepțional de către cititori și deci ele nu și pot îndeplini rolul principal pentru care sînt întocmite: acela de a informa pe cititori de cărțile ce tratează un anumit subiect. Ele nu ajung decît în minile unei părți a bibliotecarilor, din care cauză nu pot fi socotite ca ajutoare ale acestora în muncă de recomandare a cărților.

O intensă activitate de informare bibliografică se desfășoară de bibliotecile universitare, de învățămînt superior și, în special de biblioteca Academiei R.P.R., biblioteca Institutului de Documentare Tehnică, precum și de bibliotecile tehnice ale institutelor de

cercetări. Aceste biblioteci și-au creat multiple instrumente bibliografice pe baza cărora dau zilnic informații și consultații. Numai în primele trei trimestre ale anului 1956, Biblioteca Academiei R.P.R. a dat 1150 de informații orale și telefonice referitoare la diferite domenii de activitate științifică și a întocmit 104 liste bibliografice (fiecare cuprinzînd între 20-150 de titluri), pe care le-a dactilografiat și trimis diverselor institute sau colective de cercetători din țară și din străinătate.

Pentru informarea cercetătorilor din institutele științifice ale Academiei și a cititorilor ei proprii, Biblioteca Academiei tipărește lista publicațiilor primite din străinătate, de pildă: *Cartea din țările de democrație populară intrată în anii 1951—1953*, București, 1956, 322 p.; *Periodicele din țările de democrație populară intrate în anii 1950—1954*, București, 1956, 96 p.; *Periodicele străine intrate în anii 1950—1954*, București, 1956, 216 p. Biblioteca Academiei publică și un *Buletin selectiv* al cărților și periodicelor străine primite recent.

Trebuie să semnalăm ca un fapt îmbucurător că în anul trecut, activitatea bibliografică a Bibliotecii Academiei R.P.R. s-a intensificat. În seria de bio-bibliografii au apărut broșurile despre: *Emil G. Racoviță (1868—1947)*, 48 p.; *Anghel Salignu (1854—1925)*, 24 p.; *Dimitrie Brandză (1846—1895)*, 48 p.; *Emmanuel Bacaloglu (1830—1891)*, 38 p.; *Dimitrie Voinov (1867—1951)*, 38 p. Fiecare din aceste broșuri cuprinde datele cronologice importante cu privire la viața și activitatea persoanei respective, o scurtă caracterizare a vieții și operei, bibliografia scrierilor în ordine cronologică și a lucrărilor despre viața și operele celui bibliografiat. Anul 1956, ne aduce din partea Bibliotecii Academiei R.P.R. și primul număr din seria de bibliografii retrospective: *Marx și Engels în limba română 1871—1944*. București, 1956, 64 p. Lucrarea menționează în ordine cronologică, traducerile scrierilor lui Marx și Engels în limba română, dînd la fiecare notă interesantă despre valoarea și fidelitatea traducerii. Se menționează și scrierile despre viața și opera lui Marx și Engels. Lucrarea este importantă, căci dă informații, pentru prima dată, despre traducerea și deci circulația operelor celor doi corifei ai marxismului în țara noastră.

Din activitatea informativă a institutelor Academiei R.P.R., trebuie să amintim pe cea a Institutului de studii romîno-sovietic, care publică cu regularitate (multiplicate la rotaprint) reviste de referat pentru diverse discipline ca: Biologie, Științe medico-biologice, Medicină generală, Igienă și organizarea sanitară, Chirurgie, Zootehnie-medicină veterinară, Chimie, Agricultură, Istorie, Ma-

tematică-fizică. Pedagogie-psihologie etc. Aceste reviste cuprind fișe rezumative ale articolelor din revistele sovietice de specialitate. Revistele de referate publicate de Institutul de studii romino-sovietic, informează pe specialiștii noștri asupra mișcării științifice din U.R.S.S. și le pun la îndemână material valoros pentru cercetările lor.

O rodnică muncă de informare desfășoară Institutul de Documentare Tehnică. În 1956, acest institut, în afară de consultațiile orale, a întocmit și multiplicat circa 2800 de liste de recomandare privind producția.

Listele de recomandare au fost trimise uzinelor, fabricilor și institutelor de cercetări și proiectări. Multe din liste sînt întocmite pentru anumite categorii de muncitori, venindu-se astfel în sprijinul îmbogățirii cunoștințelor lor profesionale. Contra cost, aceste liste se pot procura de la I.D.T. de orice bibliotecă și chiar de orice cititor. Problemele pentru care s-au întocmit asemenea liste, în prima jumătate a anului 1956, sînt consemnate în *Catalogul cercetărilor bibliografice* (I. I. — 30. VI. 1956), Vol. II, București, 1956, 122 p.

Pentru informarea inginerilor și tehnicienilor, I.D.T. publică buletinul *Documentare tehnică* în care sînt semnalate cărțile și articolele apărute în țară și străinătate din domeniul tehnicii. Fiecare carte și articol este însoțit de o adnotare. I.D.T. mai publică periodic, pe ramuri de specialitate, sumarele revistelor primite de bibliotecă, lista cărților primite, precum și Catalogul traducerilor efectuate în cadrul institutelor și după cerere se pot elibera copii contra cost.

Necesitatea de informare a cercetătorilor, a determinat bibliotecile centrelor și institutelor de documentare ale diverselor ministere, să întocmească buletine bibliografice ale domeniilor respective. În majoritatea cazurilor, aceste buletine sînt multiplicare la rotaprint sau gestetner. În unele cazuri, aceste buletine sînt de fapt liste ale cărților și periodicelor noi intrate în bibliotecă, de pildă; *Buletinul bibliografic* al bibliotecii Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții, *Buletinul bibliografic* al bibliotecii Institutului Politehnic din București, (apare din septembrie 1956). Buletinele acestea apărînd cele mai adesea lunar sau la cîteva luni înseamnă periodicele primite, număr de număr sau cel mult cîteva numere deodată, ceea ce duce la o încărcare a materialului, îngreunează mînuirea lor și în plus, fac risipă de hîrtie. Credem că mult mai bine ar fi dacă, la începutul anului s-ar publica lista periodicelor romine și străine la care biblioteca este abonată și pe care trebuie să urmărească să le primească regulat, iar în buletin s-ar bibliografia numai cărțile noi primite.

De mai mult folos sînt pentru cercetători buletinele bibliografice care, pe lângă cărți, consemnează și articolele din ultimele numere ale periodicelor primite. Acest procedeu numere aplicat în: *Buletinul bibliografic medical* multiplicat lunar la rotaprint de Centrul de Documentare medicală și Documentare chimică, *Buletin de semnalare bibliografică*, tipărit periodic de Centrul de Documentare al Industriei chimice.

Centrul de documentare al industriei chimice a tipărit și un *Index bibliografic*. Reviste, București, 1956, 62 p., în care sînt consemnate revistele de specialitate cu arătarea anilor și numerelor ce există în biblioteca proprie.

Cu prilejul Congresului național de științe medicale s-a întocmit un *Index bibliografic 23 August 1944—31 decembrie 1955*, București, Editura medicală, 1956, 751 p., în care sînt menționate cărțile și articolele științifice medicale publicate în țara noastră în anii 1945—1955. Indexul bibliografic este redactat în limbile romină și franceză și a apărut și o versiune în limba rusă. Prin această valoroasă lucrare bibliografică medicii romini și străini sînt informați „asupra numeroaselor și interesantelor cercetări științifice medicale realizate în țara noastră de la eliberarea de sub jugul fascist, în epoca cea mai înfloritoare pe care au trăit-o pînă azi cercetătorii noștri și în care sprijinul Partidului și Guvernului a prilejuit o adevărată renaștere a științelor medicale în patria noastră”.

Prin materialul vast pe care-l cuprinde și sistematizarea materialului, *Indexul bibliografic* este cea mai valoroasă lucrare bibliografică apărută la noi în 1956.

Facultatea de medicină veterinară a Institutului Agronomic „N. Bălcescu” din București, publică un *Buletin bibliografic de medicină veterinară*, în care sînt consemnate și titlurile noilor reviste de specialitate primite de alte biblioteci din București, precum și un *Caiet documentar de medicină veterinară*.

Constatăm, din cele de mai sus, că în special, bibliotecile institutelor de cercetări tehnice și de științe aplicate, care au o deosebită importanță în dezvoltarea industriei noastre, au răspuns necesității de informare a specialiștilor, prin publicarea unor buletine bibliografice, Metoda bibliografică de întocmire a acestor buletine nu este unitară, ceea ce obligă pe cercetător să se obișnuiască cu felul de lucru al fiecărei biblioteci. În cele mai multe cazuri, buletinele bibliografice sînt cataloage de creștere a publicațiilor bibliotecii și ele nu dau specialistului informația completă asupra subiectului cercetat.

Un alt centru bibliografic — încă în dezvoltare — este Biblioteca Centrală de Stat a R.P.R. În urma preluării și sarcinilor 105-

tei Camere a Cărții, Biblioteca Centrală de Stat are menirea să devină centrul național al muncii bibliografice din țara noastră. În cursul anului 1956, Biblioteca Centrală de Stat a continuat publicarea bibliografiei noastre de evidență și înregistrare: *Buletinul bibliografic. Seria A. Cărți, Broșuri, Albume, Hărți și Note muzicale și Buletinul bibliografic. Seria B. Articole și recenzii din presă.*

Biblioteca Centrală de Stat colaborează la lucrările bibliografice internaționale. În *Index translationum*, nr. 8 (1955), publicație a UNESCO, a apărut și lista traducerilor publicate în țara noastră în anul 1955. Pentru aceeași publicație, Biblioteca a trimis și colaborarea pe anul 1956. De asemenea, Biblioteca Centrală de Stat colaborează la *Index bibliographicus*, ediția IV-a, întocmit de Federația Internațională de Documentare de la Haga. Prin colaborarea Bibliotecii Centrale de Stat la aceste lucrări, țara noastră este prezentă în bibliografiile internaționale.

Biblioteca Centrală de Stat urmărește și tipărirea de bibliografii de recomandare pentru masele largi de cititori. Dintre lucrările de acest gen apărute în 1956, fie în cadrul bibliotecii, fie în cadrul fostului cabinet metodice și bibliografic al Direcției bibliotecilor din Ministerul Culturii, amintim: *Cele mai frumoase cărți de vitejie și eroism*, București, 1956, 72 p.; *Să cunoaștem scriitorii patriei noastre*. Prezentări bio-bibliografice, București, 1956, 164 p.; *Să cunoaștem scriitorii literaturii universale*. Prezentări bio-bibliografice, București, 1956, 187 p.; *Îndrumător bibliografic pentru muncitorii din industria extractivă de petrol*, București, 1956, 41 p. (în colaborare cu I.D.T.).

Din bibliografiile de recomandare amintim și: *Pentru o largă răspândire a cărții în mijlocul mecanizatorilor*, București, 1956, 44 p. și *Mihail Sadoveanu — marele nostru povestitor*, București, 1956, 110 p. — lucrări editate de „Călușa bibliotecarului” și care cuprind îndrumări metodice și o bogată bibliografie axată pe subiectul respectiv.

Sumara prezentare a activității bibliografice pe anul 1956, are drept scop, în gândul autorului, să înfățișeze bibliotecarilor noștri unele materiale, parțial poate necunoscute, care-i pot ajuta în munca de informare a cititorilor. Este de dorit ca, în limitele posibile, fiecare bibliotecă să-și procure aceste materiale și să organizeze cu ele o bibliotecă de informare curentă și laboratorului activității bibliografice.

Privirea de ansamblu asupra materialului bibliografic impune o serie de constatări, din care găsim necesar să amintim acum câteva. Modul de întocmire a acestor lucrări dovedește că în bibliotecile noastre nu s-a împămîntenit o metodă unitară de lucru — fapt explicabil, avînd în vedere diversitatea pregătirii bibliografilor noștri. Mari-le bibliotecii și institutelor de cercetări trebuie să-și asume seama de necesitatea anuarelor bibliografice pe specialități. Aceste anuare trebuie să înserze în paginile lor cărțile și articolele pe cîtiva ani eventual. Prin publicarea anuarelor pe 5 ani, de pildă, din domeniul tehnic, chimic etc., se va umple un gol simțit în activitatea noastră bibliografică. Materialul prezentat de noi mai arată că cercetătorii din domeniile științelor social-politice, din domeniul artei, literaturii și istoriei, nu dispun de mijloace de informare. Acesta este un tărîm către care trebuie să se îndrepte atenția bibliografilor noștri.

Pe marginea activității bibliografice A BIBLIOTECII REGIONALE CRAIOVA

În anul care s-a scurs, biblioteca regională din Craiova a desfășurat o activitate bibliografică destul de bogată, orientată spre ajutorarea bibliotecilor din regiune. Au fost întocmite un număr de 11 liste de recomandare cu prilejul diferitelor campanii, aniversări, comemorări, sărbătoriri (alegerile de deputați în sfaturile populare, 16 Februarie 1933, 23 August 1944, muncile agricole etc.), care urmăreau informarea bibliotecarilor din regiune asupra materialelor ce trebuie popularizate în aceste ocazii. De asemenea, au fost întocmite și 3 planuri de lectură, destinate tot îndrumării bibliotecilor din regiune.

Amintim ca o realizare deosebită, tipărită la începutul anului 1956 a indicelui bibliografic *Să intensificăm cititul în bibliotecă* prin care s-a urmărit îndrumarea bibliotecilor din regiune în direcția sprijinirii diferitelor forme de învățămînt politic și de masă, precum și sprijinirea campaniei însămînțării lor de primăvară. Pe baza acestui indice multe biblioteci raionale ca cele din Corabia, Turnu Severin, Tg. Jiu, au putut desfășura o muncă rodnică în toate aceste direcții.

De folos au fost bibliotecilor din regiune și alte materiale bibliografice printre care lista de recomandare *Alegerile de deputați în sfaturile populare regionale, raionale, comunale și orașenești*; această lucrare a slujit la întocmirea de expoziții, precum și la organizarea altor acțiuni de masă în biblioteci.

Una din sarcinile principale în munca de îndrumare a bibliotecilor de la sate constă în ajutorarea acestora pentru popularizarea cit mai activă a literaturii agricole. Dacă în ceea ce privește popularizarea unor comemorări, aniversări, etc., materialele bibliografice recomandate sînt deopotrivă de folos tuturor bibliotecilor, nu același lucru se poate spune despre materialele bibliografice legate de agricultură. E adevărat că în cea mai mare parte a raioanelor din regiunea Craiova culturile practice sînt cam aceleași. În unele raioane însă situația se schimbă. Astfel, în raionul Olteț se cultivă mai mult vița de vie; în raionul Gilort țărani se ocupă mai mult cu pomicultura.

Iată de ce ar fi fost bine, ca pe lângă materialele bibliografice obișnuite, să se fi întocmit și unele legate de specificul raioanelor cu probleme diferite. În felul acesta, biblioteca regională ar fi contribuit cu mai multă eficacitate la încadrarea tuturor bibliotecilor din regiune în lupta pentru sporirea producției agricole.

Orientarea muncii bibliografice spre probleme practice ale fiecărui raion ar fi fost mult ușurată dacă ar fi existat o legătură mai strînsă între secția metodică și bibliografică a bibliotecii regionale și Direcția agricolă a sfatului popular regional. De altfel, lipsa de colaborare se manifestă și prin faptul că Serviciul metodic și bibliografic nu cunoaște unele materiale tipărite pe plan regional, cum a fost de pildă, *Din experiența frunțășilor recoltelor bogale*, care ar fi trebuit să fie cunoscută și popularizată de către toți bibliotecarii din regiune.

Atunci cînd întocmește o anumită lucrare bibliografică, bibliograful trebuie să ușureze bibliotecarilor găsirea materialelor de care au nevoie. În cuvîntul introductiv al listelor de recomandare întocmite de biblioteca regională din Craiova se arată că pe baza listelor se pot organiza expoziții, recenzii, constătuiri, precum și citiri în colectiv. Ori, dacă luăm de pildă, lista de recomandare pe tema campaniei de vară, unde se recomandă lecturi în colectiv la locul de muncă, printre altele, și din romanele *Bărăgan* de V. Em. Galan, *Trandafir de la Moldova* de I. Istrati ș. a. vedem că nu se indică paginile ce trebuie citite. De asemenea și lista de recomandare *23 August — ziua eliberării patriei noastre*, recomandă și romanele *Mitrea Cocor* de M. Sadoveanu, *Străinul* de Titus Popovici, *Eliberarea* de Bela Illes, fără a se menționa paginile sau capitolele legale de actul marelui act de eliberării patriei noastre, care ar trebui citite.

Lipsa unor indicații precise a paginilor ce trebuie citite cu precădere se observă și la planul de lectură *Ce trebuie să știm despre creșterea vitelor*.

Mai trebuie arătat că nu totdeauna s-a acordat atenția cuvenită alegerii materialelor recomandate. Un exemplu este lista de recomandare referitoare la cea de a 86-a come-

morare a morții lui V. I. Lenin. În afara unor materiale despre viața și opera genialului dascăl al clasei muncitoare, lista cuprinde numai unele din lucrările lui V. I. Lenin, deși în rafturile bibliotecii se găsesc încă multe alte lucrări, omise din listă. Aceasta, se datorește proastei organizări a cataloagelor bibliotecii, care nu oglindesc întreg fondul existent. Ori sursele de informare ale bibliografului sînt în primul rînd periodicele și cataloagele. În legătură cu aceasta trebuie să remarcăm la biblioteca regională Craiova lipsa de atenție față de strîngerea la un loc a instrumentelor de muncă necesare activității bibliografice cum sînt, materiale bibliografice tipărite, manuale de bibliografie, cataloage de edituri, enciclopedii, dicționare etc., care ar ușura mult munca bibliografului.

O altă problemă pe care o ridică activitatea bibliografică a bibliotecii regionale din Craiova se referă la forma materialelor bibliografice. Așa cum se arată la începutul articolului, aici se folosește lista de recomandare și planul de lectură. Dar o listă bibliografică trebuie să fie neapărat adnotată. La biblioteca regională din Craiova cea mai mare parte a listelor de recomandare nu sînt însoțite de adnotări. Bibliograful sovietic V. N. Denisiev arată că „O înșirare fără adnotarea cărților, fie chiar și a celor mai valoroase, numai impropriu poate fi numită listă de recomandare”.)

Activitatea bibliografică a bibliotecilor regionale este menită să contribuie și la o mai bună propagare a cărților în rândurile cititorilor bibliotecii. Planul bibliotecii pe anul 1956 prevedea o serie de obiective în acest sens: întocmirea unui fișier tematic cuprinzînd materialele și documentele celui de-al II-lea Congres al P.M.R., organizarea unor informări tehnico-științifice, întocmirea unui fișier al concursului „Iubiți cartea” ș. a., al căror scop final era tocmai îmbunătățirea deservirii cititorilor. Nici unul din aceste obiective nu a fost însă îndeplinit. De altfel, și în anul acesta se observă tendința de a orienta activitatea bibliogra-

fică în mod unilateral, numai spre ajutarea bibliotecilor din regiune. Va trebui ca secția bibliografică și metodică să curme neîntîrziat această stare de lucruri, folosind bibliografia ca un instrument pentru o popularizare mai activă a cărții și printre cititorii bibliotecii.

Nu putem să încheiem fără a arăta și unele greutăți care au împiedecat o bună activitate bibliografică. Personalul destul de restrîns al bibliotecii regionale din Craiova a făcut ca de munca bibliografică să nu se ocupe decît un singur lucrător al bibliotecii, care nu a putut face față sarcinilor complexe ale acestei munci, mai ales că a fost folosit și în diferite alte munci. Această lipsă trebuie înlăturată și conducerea bibliotecii are datoria de a asigura bibliografului condițiile necesare unei bune activități. Un accent deosebit trebuie pus pe atragerea în jurul bibliotecii a unui puter-
nic colectiv de oameni de specialitate din cele mai diverse domenii de activitate, care să ajute serviciul metodic și bibliografic la organizarea muncii bibliografice.

Activitatea bibliografică a bibliotecii regionale Craiova ridică problema unei îndrumări mai substanțiale din partea organelor competente.

Biblioteca Centrală de Stat are datoria de a se ocupa mai îndeaproape de activitatea bibliografică a bibliotecilor regionale. Ar fi bine venită tipărirea unor planuri de lectură pe anumite teme, pe care bibliotecile regionale să le adapteze la specificul muncii lor. Aceasta ar ușura mult munca bibliografilor, permițîndu-le să se ocupe în mod special de bibliografia cu caracter local, atît de neglijată încă azi de bibliotecile regionale. De asemenea, nu ar fi lipsită de interes tipărirea unei broșuri care să generalizeze experiența fruntașă a unei biblioteci regionale în domeniul muncii bibliografice.

Ținînd seama de cele arătate în articol, primind ajutorul necesar, nu încapе îndoială că biblioteca regională din Craiova va reuși să desfășoare o muncă bibliografică temeinică și multilaterală îndreptată atît spre ajutarea bibliotecilor din regiune cît și spre o mai bună deservire a cititorilor bibliotecii.

1) Denisiev, V. N. *Bibliografia generală*. București, Editura C.C.S., 1951, p. 139.

Organizarea și activitatea unei secții de informații bibliografice

IOAN DOMȘA

Pentru cititorul obișnuit al Bibliotecii Universitare din Cluj a devenit un lucru natural ca atunci când are nevoie, să se adreseze Secției de informații bibliografice din cadrul Serviciului de documentare și bibliografie. Iar cititorul nou venit la bibliotecă, fie el din localitate sau din altă parte a țării, este îndrumat aproape întotdeauna spre secția de informații bibliografice, unde găsește răspuns la cele mai variate întrebări și probleme.

Inițiată în anul 1949, această secție răspunde unei necesități viu simțite, dovedindu-și an de an oportunitatea și eficacitatea, prin lărgirea și adâncirea activității potrivit cu cerințele cititorilor.

Secția are un birou situat la parter, în imediata apropiere a sălilor principale de lectură, lângă artera principală de circulație a cititorilor, fiind astfel accesibilă în mod nemijlocit; s-ar putea spune că cititorii „se lovesc cu nasul de ea”, iar dacă nici în felul acesta nu o găsesc, inscripțiile de pe ușă așezate în alte părți ale bibliotecii, îi orientează. Biroul secției, relativ confortabil și spațios, este în legătură imediată cu sala de lucru, și mai spațioasă, a serviciului de documentare și bibliografie.

Pentru a completa această descriere trebuie să mai spunem că pentru consultarea diferitelor instrumente de informare, s-a prevăzut un spațiu de 12—14 locuri, cu scaunele și mesele respective. Acest lucru trebuie subliniat, deoarece cercetarea bibliografică necesită un anumit confort, ceea ce de multe ori se neglijează. Prin telefonul aflat în sala imediat apropiată, se primesc cereri de informații și eventual se dau răspunsurile tot telefonic. Serviciul pentru public este asigurat, fără întreruperi, de la 7—20,30, de întreg personalul serviciului de documentare și bibliografie, prin rotație, astfel că o zi pe săptămână fiecare persoană din cadrul serviciului stă exclusiv la dispoziția publicului.

Caracterul și destinația secției de informații bibliografice sint determinate de profilul general, universal al Bibliotecii Centrale Universitare din Cluj, care pe lângă ea este bibliotecă de învățământ superior,

este și cea mai importantă bibliotecă publică din localitate și din Transilvania; de caracterul universal al compoziției fondurilor de publicații și de caracterul general, variat ca preocupări științifice al cititorilor bibliotecii. Secția de informații bibliografice a fost organizată în consecință, în așa fel încât să poată răspunde la probleme de cultură generală, ideologie, literatură, știință, economie, probleme cu caracter mai general — în orice caz o informație care intră în cadrul preocupărilor celor două universități. Pentru problemele care nu intră în acest profil, de exemplu cele din domeniul științelor medicale și tehnice, se folosesc materiale bibliografice alcătuite de alte instituții, pe lângă cele proprii, sau se îndrumă la bibliotecile specializate.

Temelia sau elementul necesar desfășurării activității bibliografice imediate o constituie aparatul bibliografic cu care este înzestrată secția și se compune din:

a) Catalogul sistematic intern al cărților; catalogul sistematic al articolelor din periodice (se prelucrează 74 titluri de reviste); catalogul analitic al operelor clasicilor marxism-leninismului traduse în limba română, aranjat după clasificarea zecimală. De asemenea se găsesc aici diferite fișiere tematice în curs de alcătuire, dar utilizabile, de exemplu fișierul bibliografic al orașului și regiunii Cluj (cuprinde cca 2000 fișe), fișierul problemelor de bibliologie cu privire specială la istoria cărții și tiparului din țara noastră.

b) Catalogul sistematic al fișelor tipărite de Institutul de Documentare Tehnică (cîteva zeci de mii), precum și colecția oficială de Stas-uri sistematizată în cutii speciale ușor de consultat.

c) Dosarele cu tăieturi din presă organizate după o tematică foarte largă axată pe probleme de actualitate.

d) Materiale bibliografice publicate de către diferite instituții sau persoane, ca bibliografii generale și speciale, indicatoare bibliografice, enciclopedice, tratate, precum și o mică bibliotecă auxiliară alcătuită din dicționare, lexicoane pentru uzul imediat al publicului.

Incepînd cu anul 1956, secția de informații bibliografice a organizat și poate servi pe cercetători cu 292 titluri de reviste științifice străine curente.

Este de remarcat caracterul viu, evolutiv al întregului aparat bibliografic, care se adaptează necontenit la cerințele cititorilor, natural în limita posibilităților și se completează pe cit posibil cu tot materialul nou. Astfel, tăieturile din presă se supun trierii în mod periodic, articolele depășite și învechite retrăgîndu-se în dosare speciale, în timp ce cataloagele sistematice se completează cu noi fișe divizionare și cu noi grupări de cite ori este cazul. Totuși, cu toate eforturile ce se fac, trebuie să subliniem și faptul că aceste cataloage nu satisfac întru totul cerințele cititorilor, atît din cauza lipsurilor clasificării zecimale, cit și din pricina unor deficiențe de sistematizare.

Caracterul general și de nivel superior al celor mai multe informații bibliografice, este condiționat de pregătirea și formația bibliografului. El trebuie să aibă o cultură generală de nivel superior, să cunoască problemele de ideologie și social-economice, să cunoască bibliografia generală și cea specială, precum și să cunoască bine întreaga bibliotecă: organizarea ei, fondurile de publicații și metodele de servire a cititorilor. Această secție cere deci un bibliograf universal, cunoscător al bibliografiei problemelor și nu al problemelor însăși, dar care poate fi și specialist în anumit domeniu, în care desigur că va putea aprofunda informarea bibliografică. Specializarea informației bibliografice este de dorit, dar ea cere un personal mult mai numeros decît acela pe care îl pot asigura condițiile actuale.

Toate cunoștințele și pregătirea bibliografului pierd din valoarea lor în mod substanțial, dacă acesta nu are o altă calitate indispensabilă: amabilitatea, calmul și priceperea de a discuta și îndruma publicul. O experiență de cîțiva ani în această muncă ne-a arătat că mulți cititori, chiar într-o bibliotecă centrală universitară, nu știu să formuleze clar problema care îi interesează; de aceea este necesară o prealabilă conversație, lămuritoare atît pentru bibliograf cit și pentru cititor. De ea depinde în bună măsură îndrumarea ulterioară, diferențiată a cititorilor. Din cîteva cuvinte bibliograful se poate lămuri asupra nivelului cititorului, asupra preocupărilor și cerințelor sale. Prin această conversație preliminară bibliograful va putea să-și dea seama imediat dacă poate afla, cu ajutorul aparatului bibliografic, răspunsul așteptat și în același timp prin ea va putea cîștiga încrederea cititorului, element deosebit de important.

În general, cititorii ce se adresează secției noastre de informații bibliografice nu fac acest lucru o singură dată; în același timp au o idee relativ clară despre problema care îi interesează și despre posibilitățile secției. Sînt însă alții, destul de numeroși, care se situează la două extreme. Unii care se exprimă vag, confuz, fără încredere, care cer „cărți de chimie” interesîndu-i de fapt compoziții cuprului și alții care cred că bibliograful poate răspunde imediat la orice întrebare, fie ea cit de complicată și abstractă. Cu fiecare cititor în parte bibliograful trebuie să discute în mod diferențiat, iar succesul muncii de îndrumare depinde în primul rînd de el.

Să analizăm cum s-a desfășurat această muncă în anul 1956 la Biblioteca Centrală Universitară din Cluj și rezultatele atinse. Serviciul permanent la secția de informații bibliografice a fost asigurat, după cum am spus mai înainte, de cite un bibliograf, prin rotația întregului personal al serviciului. Faptul că sala de lucru a serviciului de documentare și bibliografie se află în legătură imediată cu această secție, a ușurat bibliografului de serviciu să dezlege unele probleme mai dificile, apelînd la cunoștințele și experiența celorlalți tovarăși. Acest lucru a fost necesar destul de des, datorită, pe de o parte varietății problemelor ridicate și care depășeau uneori cunoștințele bibliografului respectiv, cit mai ales pentru faptul că o parte a personalului era recent venit în cadrul acestui serviciu.

Totalul persoanelor care s-au adresat acestei secții a totalizat în anul 1956, 4831 cititori. Pe categorii de cititori se grupează astfel: 544 fac parte din cadrele didactice, 3496 studenți, iar 791 diverși, cu precădere cercetători științifici din cadrul Filialei Academiei R.P.R. Cluj, apoi ingineri, tehnicieni, activiști de partid, medici, scriitori, critici literari, ș.a.

Problemele care au format obiectul informațiilor bibliografice grupate după ramuri de știință indică următoarele date: 1561 probleme din domeniul științelor naturii (grupa 5 a clasificării zecimale), 1045 probleme din domeniul științelor sociale, 1033 din domeniul literaturii și filologiei, 641 din domeniul tehnicii și 401 de medicină.

Informațiile bibliografice verbale au variat foarte mult ca adîncime; ele au necesitat uneori o simplă îndrumare în cataloagele sistematice, alteori cercetări de ore întregi pentru rezolvarea problemei și găsirea unei juste și corespunzătoare îndrumări bibliografice. Pentru concretizare, să analizăm ziua de 2.III.1956, orientîndu-ne după evidența zilnică a cititorilor, a problemelor ridicate și a instrumentelor bibliografice folo-

site, evidență care se face în fiecare zi.

Doi studenți de la facultatea de științe juridice au dorit informații despre pactul de la Bagdad și problema Orientului Mijlociu. Problema fiind de actualitate, au fost serviți imediat cu decupări din presă unde s-a găsit material suficient. Alți studenți de la facultatea de filologie și istorie au cerut material bibliografic despre Comuna din Paris, Internaționala I-a, mișcarea muncitorească în România pînă la anul 1921, despre limba literară și păreri în această problemă a maestrului Mihail Sadoveanu. Despre fizica moleculară a cerut informații un student de la facultatea de fizică, iar pe un student de la facultatea de științe naturale l-au interesat problemele biologiei micriuriste. Un asistent de la facultatea de științe naturale a dorit informații bibliografice din domeniul paleontologiei. Mai mulți studenți de la Institutul Politehnic au consultat material bibliografic privitor la probleme de termotehnică, siderurgie, motoare, precum și colecția oficială de stas-uri.

Ziua de 8.III.1956 a fost și mai bogată în informații. Semnalăm printre cercetătorii militari, trei funcționari la diferite instituții, 4 medici, 2 profesori universitari și 20 studenți.

Catagoale sistematice și celelalte materiale bibliografice au putut da un răspuns rapid și satisfăcător tuturor problemelor. Pentru problemele de tehnică s-a recurs și la catalogul cuprinzînd fișele tipărite de I.D.T. Cu cea mai mare ușurință s-a putut răspunde la întrebările din domeniul științelor sociale, care sînt prelucrate în mod larg în aparatul bibliografic. Subliniem faptul că 901 persoane au fost satisfăcute cu material informativ din colecția de tăieturi din presă, ceea ce arată ca justificat efortul ce se depune pentru organizarea și completarea lor rapidă. Ele au dat răspuns în special problemelor de actualitate.

Au fost însă mulți cercetători care au dorit să adîncească unele probleme speciale. Să amintim cîteva cazuri. Pentru tov. prof. univ. Deheleanu M. s-a căutat toată legislația privind C.A.S.B.I. și Oficiile industriale. Scriitorul Horia Liman a primit informații bogate despre Munții Apuseni și în special despre tirgul de pe muntele Găina, ca informații preliminare pentru o călătorie pe care a întreprins-o în această regiune. Criticul literar I. Popper a cules substanțial informații bibliografice despre G. Coșbuc, folosind în acest scop bio-bibliografia poetului care este în curs de definire de către serviciul nostru de documentare și bibliografie. Tov. Pavel Belu, secretar literar la Teatrul Național din Cluj a primit, de asemenea, numeroase informații bibliografice despre teatrul lui G. B. Shaw. B. P. Hașdeu și W. Shakespeare. Pentru tov. conf. univ. T. Weiss s-au adunat și comunicat bogate informații privitoare la problema cadrelor. Pe tov. ing. I. Robescu de la Uzina electrică din localitate, această secție l-a ajutat prin recomandarea unei bibliografii minime despre mașinile de calculat electronice.

Aceste informații bibliografice mai adînci și cu caracter special nu s-au putut da decît după ore întregi de cercetare în bogatul, dar totuși uneori insuficientul aparat bibliografic, recurgînd și la informații indirecte ca bibliografia din enciclopedii, tratate etc sau chiar adresîndu-ne uneori specialiștilor.

Fără a mai insista asupra altor lucrări care se fac, în special îndrumarea cititorilor la diferitele secții și servicii ale bibliotecii, putem încheia această sumară prezentare prin sublinierea caracterului viu și dinamic al secției noastre de informare bibliografică, a strînsei legături cu cititorii care i se adresează cu încredere.

Indicele pe materii al revistei „Viața Românească“

GETTA ELENA RALLY

Indicele bibliografic al unei reviste cu apariție îndelungată este un instrument de lucru de cea mai mare însemnătate. Folosul lui este direct proporțional cu îngrijirea și chibzuința cu care a fost stabilit. Cu cât revista indexată este mai însemnată într-o literatură sau într-un obiect de studiu, cu atât trebuie dată mai mare îngrijire întocmirii indicelui său. Firește, ar fi mai bine ca un asemenea indice să fie croit pe același plan, și lucrat cu aceeași metodă. Aceasta ar permite într-un timp mai îndepărtat constituirea unui indice general al revistelor enciclopedice, literare, sau de vreo specialitate oarecare științifică, sau chiar al tuturor revistelor dintr-o anumită perioadă de dezvoltare a culturii noastre.

Lucrul cel mai important este de a adopta un plan și de a-i da o execuție care să ușureze cât mai mult cercetarea revistei și să nu rătăcească pe cercetător. Consultarea unei reviste cu zeci de ani de apariție de pildă, care are numeroase articole, dări de seamă, cronici, polemici, note, este anevoioasă și răpește cercetătorului un timp prețios. Rostul indicelui este tocmai de a-i cruța timpul și cazna.

Se înțelege deci că apariția unui indice general pe materii și pe nume proprii al revistei „Viața Românească”, astăzi semi-centenară prezintă o importanță deosebită. Biblioteca centrală universitară „N. Bălcescu” din Iași, prin serviciul său bibliografic a pășit la realizarea acestui important instrument de lucru, a cărui nevoie se simțea de multă vreme. Este o inițiativă care merită toată lauda și totodată un îndemn la întocmirea de lucrări similare de bibliografie deosebit de folositoare și a căror lipsă îngreunează munca cercetătorilor.

Indicele pe materii al revistei „Viața Românească” 1906—1946, se prezintă în proporții monumentale și cuprinde în 754 pag. litografiate 13.317 articole bibliografice.

Lucrarea este precedată de o prefață de 12 pagini iscălită de C. Ciopraga, un adevărat studiu despre activitatea de 40 de ani a revistei și de o pagină de lămuriri succinente asupra întocmirii indicelui.

Materialul este repartizat în 10 capitole, cu diviziuni mai mult sau mai puțin numeroase, după abundența materialului. Capitolul *Literatură* se împarte în texte (ver-

suri, proză, teatru) și teorie, critică și istorie literară — separat pentru literatura română, literatura rusă și sovietică și literatura străină. Rubrica a 2-a, grupează materialul în studii și articole, cronici, recenzii, note și revista revistelor.

Științele sociale cuprind 16 diviziuni; Științele aplicate (adică *Medicină, Tehnică, Industrie, Agricultură*) numai 3, *Artele* 7, iar *Istoria, Geografia, Biografia* 7 diviziuni.

Lucrarea se încheie cu o rubrică intitulată: Redacționale. Diverse.

Indicele pe materii al revistei „Viața românească”, nu este considerat, chiar de către cei care l-au alcătuit, ca perfect în această formă. Din fericire imperfecțiunile și scăderile pot fi remediate, deoarece biblioteca a luat precauțiunea să-l prezinte mai întâi în formă provizorie, litografiat. Forma definitivă urmează să o capete când va fi tipărit.

El va mai fi completat în curând cu un indice alfabetic.

Sistemizarea materialului — cum s-a putut deduce de mai sus — s-a făcut după clasificarea zecimală „cu unele abateri impuse de necesități”. Profilul literar al revistei a determinat pe alcătuitoarii indicelui să așeze literatura în fruntea celorlalte rubrici. Materialul a fost înregistrat în cadrul fiecărei rubrici cronologic: anul, numărul, luna. Fiecare articol poartă câte un număr de ordine, care urmează să se repete în indicele alfabetic. În acest indice alfabetic, autorii își propun să identifice pe cât posibil inițialele și pseudonimele folosite pentru semnarea multora dintre articole.

De fapt autorii arată un respect pur formal pentru sistemul zecimal, căci derogările sînt mai întinse decît o cerea „primatul literaturii”, cum dovedește de exemplu deplasarea diviziunii *Pedagogie — Invățămînt* din clasa *Științe sociale* în clasa *Filozofie*.

Dar chiar dacă acceptăm acest plan așa cum este, vom aduce trei obiecțiuni importante:

1. Intreaga lucrare se resimte de adoptarea, în dispunerea materialului, a ordinei cronologice de apariție în revistă, în loc de ordinea alfabetică, pe nume de autori și titluri de anonime.

Ordinea alfabetică ar fi făcut posibilă stringerea laolaltă, în cadrul diviziunilor

clasificării zecimale, a operelor de același gen ale unui autor și la nevoie a lucrărilor despre același autor, chiar a notelor și polemicelor. Operele fiecărui autor ar fi fost bineînțeles enumerate cronologic. Ordinea alfabetică ar fi ușurat considerabil cercetarea revistei. S-ar fi găsit, de pildă, într-un singur loc cele peste 40 poezii publicate în „Viața românească” de G. Topîrceanu, între anii 1909-1928, poezii pe care ordinea cronologică actuală le răspîndește între paginile 6-25.

Adoptarea ordinei alfabetice ar fi cerut însă din partea colectivului bibliografic al bibliotecii ieșene o prelucrare a materialului cu mult mai îndelungată și mai anevoioasă, pe cînd pentru consultarea indicelui în forma actuală, munca aceasta îi revine cercetătorului. Insuși indicele de autori anunțat îl va trimite la nenumărate locuri ale indicelui pe materii.

2. Gruparea materialului în articole, studii, recenzii, cronici și note — acestea firește mai puțin importante — nu este uniformă la toate rubricile. Distincția, impusă în parte și de natura materialului la literatură, nu mai este respectată la celelalte capitole, astfel, că de multe ori din consultarea indicelui nu se poate afla ce este important, ce este accesoriu și ce este mai puțin însemnat.

3. Cea mai gravă obiecție de adus este în privința marelui număr de descrieri neclare sau incomplet redactate. Colectivul nu adaugă nici o completare la titlul pe care-l poartă articolul în cuprinsul revistei. Adesea nu se știe despre cine tratează articolul, sau dacă este o recenzie sau un articol original, un rezumat sau o cronică, o notă sau o polemică, sau despre ce carte este vorba. Iată câteva exemple concludente:

— 2013. *Philippide, Al. Al.*: Reflexii cu prilejul unui centenar. XXII (1930), nr. 1-3, p. 97-103.

Trebuia să se adauge: „al romantismului”.

— 2068. *Bogdan Duică, G.*: Un poet moldovan pierdut. — I (1906), nr. 3, p. 403-412.

Poetul este Neculai Dimaki.

— 2313. *Sadoveanu, Izabela*: Literatura feminină. Trei scriitoare din generația de azi. — XXII (1930) nr. 1-3, p. 159-166.

Cele trei scriitoare sînt: Otilia Cazimir, Lucia Mantu și Henriette Yvonne Sthal.

— 2314. *Philippide, Al. Al.*: O nouă ediție a poeziilor lui Eminescu. (1930), nr. 4-5, p. 101-105.

Ediția este de G. Ibrăileanu.

— 2315. *Philippide, Al. Al.*: Un evocator al naturii și al trecutului. XXII (1930) nr. 6, p. 289-294.

Este vorba de Mihail Sadoveanu.

— 4018. *Comarnescu, P.*: Decese în epica engleză. — XXII (1933), nr. 1-2, p. 97-99.

Decedații sînt George Moore și John Galsworthy.

— 5478. P.S. la un articol. — VIII (1913), nr. 10, p. 117-118.

Postscriptum la articolul lui *Botez, I.*: Scriitori englezi despre romîni. — VIII (1913) nr. 7-8, p. 116-128, prin care se adaugă două nume noi de scriitori englezi: Edward Browne și James Creagh.

— 5742. „Ce am lucrat eu”. — XXII (1933), nr. 11, p. 43-44.

„Eu” este Haralamb Lecca. Cu ocazia comemorării acestuia se reproduce un manuscris al său cuprinzînd lista operelor sale originale și a traducerilor.

La redactarea definitivă a indicelui, după părerea noastră trebuie să se aducă neapărat lămuririle de rigoare pentru toate fișele care se află în asemenea cazuri. Bineînțeles toate numele proprii ce vor fi citate în acele succinte completări vor trebui să figureze în indicele alfabetic.

De obicei, anumite articole cu urmare sînt strînse mai tirziu într-o carte. Consultarea revistei cere timp, chiar cu un indice perfect, cînd e vorba de 7-8 articole formînd un ansamblu. Consultarea unei cărți se face mult mai lesne. Dacă s-ar fi adoptat ordinea alfabetică înăuntrul fiecărei rubrici, aceste articole cu urmare s-ar fi înfregit unele pe altele, putînd fi cuprinse chiar sub un singur număr bibliografic. Ar fi fost de așteptat să se dea și indicația căi acel tot sau ansamblu a fost publicat apoi în cutare sau cutare carte. De exemplu:

Drouhet, Charles: Modelele franceze ale teatrului lui Vasile Alecsandri. Nr.-ele 2096, 2097, 2108, 2116, 2118 și „Victor Hugo și Vasile Alecsandri poet epic” nr.-ele 2102, 2104, au constituit împreună cartea „Vasile Alecsandri și scriitorii francezi”. București, Cultura națională, 1925.

Este neașteptat că defectele semnalate mai sus se repercutează cu mai multă gravitate în capitolul de bibliografie care era de crezut că va fi mai îngrijit decît celelalte. Acest capitol cuprinde 435 numere din care: 91 table de materii, 148 bibliografii (de fapt liste de cărți) și 166 articole intitulate „Mișcarea intelectuală în străinătate”. Aceste trei feluri de materiale ar fi trebuit să constituie în total trei articole bibliografice sau mai bine zis trei tablouri, ceea ce ar fi introdus claritate în

rubrică, și ar fi simplificat cercetarea ei. Rămân deci 30 articole de bibliografie, dintre care însă unul este o fișă rătăcită la bibliografie, fără rost și anume :

— 5465. *Fabre, J. H.* : Din moravurile și pornirile insectelor. Trad. de Marin Demețrescu, Craiova, 1912. Biblioteca Cosînzeana. — VII (1912), nr. 11-12, p. 394-395. (Recenzie de H. L.).

Aici eroarea de clasare este evidentă, deoarece însuși indicele arată că este o recenzie și nu o bibliografie.

Era firesc să se constituie o rubrică a parte a poporanismului și a „Vieții românești”, după cum ar fi fost preferabil să se introducă o subdiviziune pentru polemici. (Mai toate articolele iscălite Nicanor și Comp. sint de fapt polemici). În ce privește rubrica referitoare la „poporanism”, fără a intra în discuția celor expuse de tov. C. Ciopraga în studiul său introductiv intitulat: „Drumul de o jumătate de veac al „Vieții românești”, regretăm că autorul a omis de a semna cărțile închinat poporanismului sau „Vieții românești”, care desigur vor fi fost recenzate și discutate pe larg de către revistă și care nu pot fi necunoscute unui bibliotecar al Bibliotecii universitare din Iași. Aceste opere se alina descrie la bibliografia interesanței și documentatei lucrări — ea însăși necitată — a lui Valeriu Ciobanu: „Poporanismul. Geneză, Evoluție, Ideologie”, București, Tipografia Bucovina 1946, 253 p.

De asemenea ar fi trebuit neapărat citată opera lui M. Sevastos: „Amintiri de la Viața românească”, București, E.S.P.L.A., 1956, 340 p. + 8 f. pl.

Sperăm că obiecțiile noastre — în special cele privitoare la completările descrierilor — vor fi luate în seamă și că se vor remedia astfel inconvenientele actuale fără a trebui să se schimbe planul adoptat. Indicele trebuie neapărat tipărit, ceea ce-l va face să se prezinte într-un volum mai ușor de minuit decît în formatul foarte greoi în care se prezintă azi litografiat. Aceasta va permite să se cuprindă în același volum și indicele de autori spre a evita cercetătorului de a lucra cu două volume separate. Totodată va trebui cea mai atentă privighere pentru a se înlătura greșelile de tipar care desfigurează redactarea actuală a unor nume proprii. Indicele pe nume de autori va trebui să fie stabilit cu cea mai mare rigoare, el fiind de fapt cheia întregii lucrări și nicidecum o anexă cum îl denumește nota de lămurire din fruntea lucrării.

Pus la punct, indicele bibliografic al revistei „Viața românească” va constitui o fală pentru serviciul bibliografic al Bibliotecii centrale universitare „N. Bălcescu” din Iași și va fi de un real folos tuturor cercetătorilor săi, răsplădind astfel merituosele storfări ale colectivului bibliografic pentru o lucrare de asemenea întindere și însemnătate.

L a Paris a apărut sub redacția U.N.E.S.C.O. nr. 8 al publicației „Index translationum”. Ca și în celelalte numere, traduceri înserate au fost grupate pe țări, și în cadrul bibliografiilor naționale, pe conținut, în cele 10 grupe mari ale clasificării zecimale universale. Biblioteca Centrală de Stat a pregătit materialul necesar pentru ca și țara noastră să fie reprezentată în această publicație. Astfel la pagina 368—386 sînt înserate cele 658 traduceri apărute în țara noastră în cursul anului 1955. Din acest număr 276 sînt cărți de literatură (8), 151 tehnică (6), 133 științe sociale politice (3), iar restul, în număr mai redus, din diverse alte domenii.

Biblioteca Centrală de Stat a expediat materialul pregătit pentru nr. 9 al „Index translationum”.

PAGINI DE BIBLIOGRAFIE SOCIALĂ

TH. LUDU

În evoluția generală a genurilor bibliografiei s-a trecut treptat de la bibliografia comercială — începută prin Messkataloge — la bibliografia națională și universală.

În timp ce bibliografia specială (pe ramuri și probleme) a pornit — după formularea lui G. Schneider — prin „Frühste Kurze Fachbibliographie“, la noi, în România, dezvoltarea genurilor bibliografiei a urmat un drum asemănător.

Dintre primele pagini de bibliografie specială, cu un caracter mai mult sau mai puțin specific genului în sine, putem reaminti încercarea de istorie literară a doctorului V. Popp din prefața la „Psaltirea...“ lui Pralea din 1827, apoi lista celor „10 gramatici“ întocmită în 1828 de Heliade Rădulescu, sau scurta încercare de „Limbă și literatură românească sau valahică“, din Berlin la 18 ianuarie 1837 datorită lui Mihail Kogălniceanu în care el însuși însemna că „mai posedăm și multe lucrări bune... pe care eu însă nu le voi numi una câte una, deoarece aici nu este vorba de un inventar de cărți“.

Pastiescu și Heliade prin „Curierul Românesc“ vor face de asemenea muncă de informare culturală. Merituosul agronom și economist Ion Ionescu de la Brad, folosind calea documentării prin viu grai sau prin scrisori amicale (mai dinainte cunoscută) va deveni bibliograf apreciat pentru Nicolae Bălcescu și Ion Ghica.

Știm astfel că la 7 decembrie, probabil în anul 1843 Bălcescu îi cerea lui Ghica, care se afla atunci în Iași, să-l roage pe Ionescu de la Brad să-i alcătuiască o bibliografie a lucrărilor originale traduse și tipărite la Iași. Dintr-o altă scrisoare datată Grignon 18 mai 1846, aflăm că Ionescu de la Brad neîntîlnindu-l pe Ghica la Paris, îl vestea că: „mă voi sili însă ca pe Duminică viitoare să viu la Paris curat numai ca să mă folosesc de argintul ce ți-au picat în mână. Atunci voi aduce și notele lui Michel Chevalier și ceceae am lucrat. În așteptare vă trimit un *catalog de cărțile de Economia Politică*“. Într-un articol în care cere agricultură „rezonantă“ rețipărit în „Foaia pentru minte...“ a lui Bariț (Brașov, martie 24, 1847) de la Brad va indica izvorul: „Vezi bibliografia... de Michel Chevalier în jurnalul de agricultură din 1845, fața 259“.

Pe lângă Literatură și Filologie de care cărturarii noștri s-au folosit în lupta pentru

eliberarea națională, Istoria a jucat și ea un rol important. Astfel în prospectul lui Nicolae Bălcescu prin care anunță în luna ianuarie 1845 apariția „Magazinului istoric pentru Dacia“ vom găsi un punct de vedere clar bibliografic.

„O nație fără istorie — spun redactorii August Treboniu Laurian și N. Bălcescu — este un popor încă barbar și vai de acel popor care și-a pierdut religia suvenirilor“.

Punctul VI din prospect a fost rezervat *Buletinului bibliografic*, care „va cuprinde lista scrierilor moderne, naționale sau străine, care ating Dacia și istoria ei din preună cu observațiile critice asupra lor, precum și critica scrierilor istorice ce ar ieși de aci înainte“.

Este întâia orientare larg bibliografică, care neferindu-se de critică — contrar îndemnului din „Curierul Românesc“ —, intenționa să se transforme într-un buletin de bibliografie curentă pentru specialitatea istoriei, din care nu vrea să omită nici „cartea geografică“, nici „desemne de monumente cu interes istoric“.

Extinzând informațiile de la textul tipărit la document și inscripție, procedind critic, Bălcescu ca bibliograf a făcut unul din primii pași spre afirmarea mai deplină a documentației științifice.

Cîteva pagini de adevărată bibliografie socială, în care bibliografia are meritul de a fi contribuit la lupta pentru unire, le datorăm poetului, arheologului și revoluționarului de la 1848, Cezar Bolliac (1813—1881).

Istoria bibliografiei române a omis pe nedrept această contribuție.

La Paris apăruse în 1856 în litografia Goyer-Dauphine un volum de 89 pagini, cu un scris cursiv, frumos, intitulat: *Choix de lettres et mémoires sur la question roumaine*, 1852—1856. Autorul volumului, Cezar Bolliac, trimite la volumul său anterior apărut „Topografia României“, considerind culegerea de acum ca fiind niște piese justificative pentru comisiunea europeană și pentru aleșii celor două adunări pe seama cărora fusese dată reorganizarea Principatelor.

Pentru a arăta „gaspillage-ul“ domnitorului Sturdza, Bolliac publică exagerata listă a veniturilor, pe temeiul protocolului consulatului rus de la Iași (1846).

Intre scrierile politice, adresate lui Napoleon și altora, se află informațiile economice despre „Prix de vivres à Bucharest...”, Constituția din 1848 (p. 47); cifra populației: 5 milioane Muntenia și Moldova, din care „3.600.000 laboueurs, 650.000 artisans, 200.000 tzigans”: apoi, pe scurt bogățiile țării precum și bugetul Valahiei pe 1849, ca și interesantul Tablou statistic al orașului București din decembrie 1832, cu cei 70.000 locuitori, pe cartiere.

Paginile bibliografice încep de la a 81 față a cărții și poartă titlul: *Articles relatifs aux Principautés Danubiennes qui ont paru*

dans les revues françaises depuis leurs fondations jusqu'à ce jour 1856, Septembre).

Acest izvor bibliografic, prezentat pe patru coloane, aduce și astăzi o informație interesantă, mai ales pentru economiștii care nu l-au cunoscut.

Bogăția lui stă în catalogarea articolelor din presa franceză, de mult uitată sau neștiută, din care unele nici nu ne sînt la îndemînă.

Restrîngînd prezentarea lui Bolliac la materialul documentar social-economic, socotim de folos să reproducem, măcar în parte, tabelul ce urmează:

Années	Reuves	Auteurs	Observations
1826	<i>Annuaire des deux Mondes</i> Voyages Statistiques I. de la Valachie et de la Moldavie des troubles récents qui ont eu lieu parmi les paysans russes	Anonyme	15 Numéro Septembre 8—e volume Page 78 à 108
1835	Les Bateaux à vapeur sur le Danube	Anonyme	Page 252 à 287
1838	Importance sociales-politique de la navigation à vapeur sur le Danube <i>Revue indépendante</i>	"	Page 292 à 301 1-er Avril
1842	Voyage en Bulgarie	M. Blanqui	1-er Décembre 291
1845	Les Valaques en Transylvanie La Transylvanie et ses habitants <i>Revue Contemporaine</i>	Auguste de Gérando	25 Février 551 à 572 25 Avril 591 à 593
1856	Etudes politiques-économiques sur l'Orient <i>Journal des Economistes</i>	Eugène Poujade	31 Mai TXXV, p. 702
1842	Considérations sur l'état social des populations de la Turquie d'Europe	Blanqui de l'Institut	Janvier, page 147
1843	Voyage en Bulgarie, pendant l'année 1841	id	Mai, p. 216
1848	Population de l'Autriche (Population roumaine)	Anonyme	Décembre p. 107
1854	La question d'Orient, envisagée au point de vue de l'économie politique et du droit public	G. de Molinari	Février p. 233
1855	Les Finances de la Valachie <i>Nouvelles Annales des voyages</i>	Thibault Lefebvre	Avril p. 98 Mai p. 215
1856	Topographie de la Roumanie <i>Revue de l'Orient</i> (Bulletin de la Société Orientale de France)	V- A. Malte-Brun	Avril, p. 106 Mai, p. 346
1843	Analyse du voyage en Bulgarie pendant l'année 1841, par M. Blanqui	Anonyme	T. I. p. 9
1844	Statistique générale.		
1848	Des ressources que l'Industrie pourrait trouver dans la principautés de Moldavie	D' Eschavanner	T. IV, p. 225

1) D. Popovici în *Santa Cetate* . . . București 1935, p. 46 nota 2 citează în treacăt această „listă bibliografică”.

Années	Reuves	Auteurs	Observations
1854	Géographie, histoire, population, fortifications <i>Revue Encyclopédique</i>	Le Colonel Ambers	T. XVI, p. 449
1822	Analyse des Lettres sur la Valachie ou observations sur cette province et des habitants écrites de 1815—1821 avec la Relation des dernières événements qui ont lieu par T. Recordon	A. T.	T. XIII, p. 191 (Janvier)
1825	Analyse du <i>Tableau historique, géographique et politique de la Moldavie et de la Valachie</i> de Wilkinson <i>L' Illustration</i>	P. A.	T. XXVI, p. 534 (Mai)
1848	Un Consul général étranger à Bucharest—La Fête des ouvriers français dans une forêt Moldo-Valaque, Le Héon - Ruines du fort Saint-Georges à Giurgewo. Le port de Braïla, Czernavoda et Kustendjé	Billecoq	Vol. XII 16 Septembre
1856	Le servage dans la Moldo-Valachie	A- Grün	Vol. XXVII 14 Juin
<p>Semnalăm că Bolliac dă și informații literare. Aflăm că nuvela <i>Alexandru Lăpușeanu de Negruzzi</i>, tradusă din limba română de Ion Voinescu, a apărut în 1848 în „Revue de l'Orient”, de asemenea în aceeași revistă în anul 1856 s-a publicat poemul <i>Domnul Tudor</i> de Cezar Bolliac.</p>		<p>Quesnay: <i>Tableau économique avec son explication</i>. Versailles 1758“. Rareori urmează și adnotarea. Pentru informația bibliografică a acestor bibliografii Marțian este tributar literaturii străine. Paginile 66—70 din „Studii sistematice...” prezintă, se pare pentru întâia oară, în manualele de istorie politică de la noi, doctrina socialistă și comunistă. Marțian a constatat printre primii că <i>Sborul industriei au produs și părți umbroase... au înmulțit numărul nenorociților proletari</i>“.</p>	
<p>Alte informații bibliografice care ne privesc, înfățișate pe materii, le dau străinii Xavier Marmier, J. M. Querard: <i>La Roumanie... Paris 1857</i>¹⁾.</p>		<p>Despre comunism („negațiunea absolută a proprietății individuale”) știe că „amenințarea lui coace și astăzi sub pacinica suprafața a societăților industriale. A se ignora nu se mai poate”, dar a greșit sperând a-l „liniști”, deoarece a plecat de la conservarea stării etice a societății timpului său.</p>	
<p>La înregistrarea listei bibliografiilor romino-străine am adăuga și încercarea temeinicului economist <i>Dionisie Pop Marțian</i>, directorul recensământului de la începutul domniei lui Alexandru Cuza.</p>		<p>Preocupări bibliografice a mai dovedit Marțian deschizând o rubrică cu această nomenclatură în revista oficială a statului pe care a condus-o (<i>Analele economice</i>, 1860—1865).</p>	
<p>La Marțian <i>Literatura</i>, după modelul german, înseamnă bibliografie.</p>		<p>Tot lui îi datorăm și organizarea primei biblioteci de științe economice.</p>	
<p>Paginile 38, 41—42, 49—50, 54—55, 59—62, 67, 68 din <i>Studii sistematice în Economia politică</i> — București, 1858, dau bibliografia selecționată din literatura universală. Gruparea este sistematizată pe școli. De exemplu, la „Sistema industriei libere” (Adam Smith), Marțian indică pe adversarii liberalismului economic după naționalitatea lor.</p>		<p>Prima etapă a bibliografiei speciale, din care am cules numai paginile sociale mai puțin cunoscute, se oprește în decada a opta a veacului.</p>	
<p>Se amintesc și puținele cărți de economie apărute la noi.</p>		<p>Bibliografia pe ramuri, social-științifică, va spori în măsura dezvoltării producției industriale și creșterii continue a diviziunii sociale a muncii.</p>	
<p>Descrierea bibliografică, mai adesea întilnită este cam în felul acesta: „<i>François</i></p>			

¹⁾ Vezi N. Georgescu-Tistu: *Bibliografia literară română*. București 1932, p. 196—207 (Bibliografii romino-străine).

VOCABULARUL *Bibliotecarului*

N. GEORGESCU-TISTU

Dezvoltarea rapidă și de întinsă aplicare practică a tehnicii contemporane a impus o atenție sporită asupra terminologiei îmbogățite în fiecare domeniu de muncă. Termenii tehnici cu o formă simplă, ușoară de minuit și clar delimitați ca înțeles ajută la precizarea noțiunilor și la o mai bună distingere și folosire, în genere, a tuturor instrumentelor de lucru. De aici nevoia crescândă de vocabulare. La noi în țară, semnul caracteristic al acestei preocupări a fost *Lexiconul tehnic român*, ale cărui volume au început să apară din 1949.

Nevoia unor liste noi de termeni s-a simțit cu aceeași intensitate, nu numai la întreprinderile de producție materială și la instituțiile de cercetări științifice exacte, cu rezultate care pot fi redată în cifre, ci și în studiile umanistice ori sociale, acolo unde până mai ieri persista înclinare spre generalități vagi, confuze. Restrângându-ne la bibliotecă, care stau la îndemâna tuturor studioșilor, indiferent de orientarea lor spre științe mai mult sau mai puțin exacte, este neașteptat de mare numărul culegerilor de termeni întrebuițați în adunarea, ordonarea și servitul cărților. Începând cu L. B. Havkina, al cărei *Dicționar de biblioteconomie și bibliografie* datează din 1928, amplificat și reeditat la Moscova în 1952 și trecând peste *Vocabularul bibliografic*, operă postumă a lui Giuseppe Fumagalli (Florența, 1940), menționăm următoarele lucrări similare: *Dicționarul rus-maghiar* al lui Zoltán Zolai (Budapesta, 1951); cel bulgar-rus și rus-bulgar al lui G. G. Firsov (Moscova, 1955); *Termenii de bibliotecă în limbile engleză și germană* de Olti Gross (Hamburg, 1952); *Dicționarul special german-francez al științei cărții* de Johann Schlemminger (ediția a II-a, Darmstadt, 1954) etc.

După altele eforturi naționale, a urmat în chip firesc lucrarea internațională, cu titlu latin: *Vocabularium bibliothecarii*, începută de Henri Lemaître și adăugită de Antony Thompson (Paris, 1953). Grija de editare a luat-o asupra-și Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (U.N.E.S.C.O.). Volumul a apărut în seria denumită „Manuale bibliografice”, nr. 2 și cuprinde termenii în limbile engleză, franceză și germană, cu făgăduiala de a se adăuga în prima nouă ediție versiunile spaniolă și rusă.

Exemplele tipărite poartă și o coloană albă, în care cel care consultă vocabularul poate să treacă termenii corespunzători în limba lui. Tendința internațională e mai vădită aici nu numai prin această coloană deschisă tuturor popoarelor, ci și prin întrebuițarea mult răspânditului sistem zecimal de clasificare în gruparea cuvintelor. Acestea nu sînt așezate în ordine alfabetică — ceea ce ar fi însemnat preferință pentru o anumită limbă (firește, în afară de indicele de trimitere de la o limbă la alta, care nu poate fi decît alfabetic) — ci se află grupate pe sens. Sistemul zecimal apropie de la sine cuvintele cu un înțeles asemănător și prin această aglomerare de vorbe înrudite ca sens, lămurindu-se una pe alta, definiția fiecărui cuvînt devine inoperantă.

La invitația celui mai înalt for internațional de colaborare culturală se cuvenea să răspundem și noi, romîni. Inițiativa a și fost luată din partea Bibliotecii Academiei R.P.R., care a alcătuit un colectiv cu însărcinarea de a pregăti un vocabular al termenilor folosiți de bibliotecari. E vorba nu numai de domeniul biblioteconomiei și bibliografiei propriu-zise, ai căror termeni trebuie să predomine, ci și de expresiile care se referă la scris și carte în genere, de la crearea ei sub formă de manuscris, simplu sau împodobit, tipărirea și, eventual, ilustrarea cărții, pînă la colportajul și răspîndirea ei în masele cititorilor, cu influențele multiple și extrem de importante ce le are asupra dezvoltării oamenilor și popoarelor.

În planul ce și-a propus colectivul pentru *Vocabularul bibliotecarului* intră nu numai explicarea în românește a termenilor folosiți de bibliotecar, ci și traducerea lor în limbile franceză, germană, engleză, rusă și maghiară. Ultima operație e ușoră de existența dicționarelor străine de care am amintit mai sus și mai ales de acela publicat de U.N.E.S.C.O. Numai materialul scos din această ultimă lucrare și din aceea a Havkinei, precum și din câteva alte publicații de specialitate bibliotecară, originale sau traduse în românește, a cuprins 3000 de fișe, care ne stau de pe acum la dispoziție ca prime cărămizi pentru construirea vocabularului român.

Toată munca aceasta constituie însă abia un început. Vom aduce ceva mai departe după scoaterea termenilor din măcar principalele tipărituri românești de biblioteconomie, bibliografie, tehnica și istoria cărții. Ar trebui să urmeze confruntarea pe teren a expresiilor vii întrebuințate de bibliotecarii din țara noastră, prin urmare nu numai din București, ci și (aș zice chiar: mai ales) din provincie și din sate, dacă se poate, acolo unde limba e mai curată și mai expresivă. Desigur, se pot trimite în locuri variate, pentru sondaje, prospecte pentru un fel de anchete în scris asupra denumirilor ce dau bibliotecarii din toate unghiurile țării instrumentelor pe care le întrebuințează în servicii și lucrărilor pe care le îndeplinesc în organizarea cărților și propagarea culturii. E necesar să fie captat termenul tehnic cel mai propriu, fie cel luat din o limbă străină, fie cel creat în românește, din fondul propriu de cuvinte.

Un asemenea lucru se face doar printr-o largă colaborare. Colectivul din Biblioteca Academiei R.P.R. a și recurs la Institutul de lingvistică și la Ministerul Învățământului și Culturii, respectiv la Biblioteca Centrală de Stat, aj căror conducători au și participat la câte o ședință a Colectivului de la *Vocabularul bibliotecarului* dind sugestii binevenite. E nevoie însă și de sprijinul masei bibliotecarilor. Prin prețiosul lor organ, „Căluza bibliotecarului”, colectivul de la Biblioteca Academiei R.P.R. se adresează tuturor bibliotecarilor din țară pentru a le atrage atenția asupra însemnătății instrumentului ce li se făurește acum: un vocabular al termenilor folosiți în specialitatea lor. El ar putea avea 2 ediții: una mare, pentru bibliotecile mai dezvoltate sau specializate și alta mică, pentru bibliotecile publice și populare, cu o sferă mai redusă de activitate.

Fie sub o formă, fie sub alta, orice bibliotecar poate ajuta la alcătuirea listelor de cuvinte din domeniul lui de activitate, comunicând expresiile tipice pe care le folosește mai cu plăcere, anunțând lipsa unor denumiri de care simte nevoie, ori discutând pe toate fețele problema termenilor tehnici mai potriviți în specialitatea sa.

O chestiune îndelung dezbătută de către autorii vocabularelor străine a constituit-o proporția justă de fixat la redactarea vocabularului între termenii biblioteconomici propriu-zisi — la care se adăură și cei bibliografici, dat fiind că informarea științifică a devenit în multe locuri o atribuție a bibliotecilor — și termenii privitori la tehnica și istoria cărții, editură, librărie, anticariat, colportaj și difuzarea presei.

Vocabularul editat de U.N.E.S.C.O. a fost oprit un timp în loc din cauza nevoii ce s-a simțit de a selecționa din copleșitoarea cantitate de cuvinte folosite de meseriașii tipografi și legători, precum și de artiștii decoratori ai cărții, numai termenii strict necesari bibliotecarului, atunci cind trece o publicație prin diferite servicii ale bibliotecii, sau cind publică o lucrare de specialitate: un catalog, o bibliografie, un studiu despre cărți. Prin urmare, rămâne, de exemplu, titulatura referitoare la corecturile în șpalturi și în pagini, dar nomenclatura pieselor dintr-o mașină de imprimat nu interesează în chip direct pe bibliotecar și el poate, fără pagubă pentru obligațiile lui, s-o ignoreze.

Pletora neologismelor (în cea mai mare parte franțuzisme) trebuie bine scuturată, întrucît foarte adesea aceste forme, adoptate în pripă și în mod superficial, nu corespund unor nevoi reale, sau în alte cazuri, avem termeni românești, corespunzători, dar restrinși ca circulație în cine știe ce colț de țară și uitați sau disprețuiți pe nedrept. Am dat unele exemple în lucrarea mai întinsă publicată în buletinul Bibliotecii Academiei R.P.R. *Studii și cercetări de bibliologie*, I (1955), p. 221—232.

Neologismul, chiar dacă e socotit ca nepotrivit, trebuie să fie inserat și explicat în vocabularul nostru, în cazul cind a pătruns în texte biblioteconomice de largă răspîndire, dar cel puțin tot atât de necesar e să figureze și expresia românească cenușeasă. Se va da o luptă naturală între cele două forme și sîntem convinși că ultima va învinge.

Substantivele vor intra în vocabular nearticulate și se va indica cel mult genul când e legat de o diferență de sens; verbele vor figura la indicativ, persoana întâi. Se vor da toate sensurile aplicate la bibliotecă, ale cuvântului și în cazurile mai dificile se va preciza printr-un exemplu felul cum e înglobat în frază. Traducerea în cele cinci limbi pomenite va veni desigur în ajutorul clarificării înțelesului ori, când e cazul, sensurile diferite ale unui cuvânt.

Folosind un instrument lexical comun, bibliotecarii mai multor națiuni se vor apropia între ei și nu strică să se țină seamă de acest lucru, căci e prețios un câț de mic pas de alăturare a unui popor de altul în câmpul aceleiași munci.

Am dat aci numai cîteva note asupra vocabularului la care am pornit. Colecțivul lui e bucurios să primească orice bună sugestie. Problema în sine merită să fie discutată, dar preferăm, în locul unor teoretizări oțioase, propuneri concrete și relevări de material util, bine cunoscut de cel care-l menționează și avînd valoare practică în serviciul nostru de bibliotecari.

ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR DIN R.P.R.

Nu de mult, din inițiativa unui grup de bibliotecari reprezentînd toate categoriile de biblioteci, a luat ființă Asociația bibliotecarilor din R.P.R., organizație profesională și științifică a bibliotecarilor și bibliografilor din țara noastră.

Scopul Asociației este acela de a îmbunătăți acțiunea de răspîndire a cărții. Asociația va colabora cu diferite instituții de stat și organizațiile care conduc rețele de biblioteci, făcînd propuneri pentru intensificarea activității biblioteconomice și bibliografice, precum și pentru îmbunătățirea fondurilor și cataloagelor, va populariza cele mai bune metode în bibliotecă, va colabora cu marile biblioteci, precum și cu diferite instituții și organizații în vederea îmbunătățirii muncii cu cartea sub diferitele ei aspecte, va organiza discuții, comunicări și referate, conferințe publice și sesiuni științifice, pentru dezbaterrea problemelor de specialitate și pentru popularizarea realizărilor bibliotecilor din țară și din străinătate ș.a.m.d.

Statutul precizează că pot fi membri activi ai Asociației, persoanele care exercită funcția de bibliotecar și bibliograf ca profesie de bază, precum și specialiștii care se ocupă cu studierea problemelor de bibliotecă și a metodelor de răspîndire a cărții în masă. Cererile de înscriere în Asociație vor trebui să fie sprijinite de recomandarea a 2 membri activi. În afara acestora, mai pot fi aleși membrii de onoare din rîndul personalităților reprezentative din țară și din străinătate, care au lucrări de specialitate în domeniul bibliografiei sau contribuie la propășirea activității bibliotecilor din țara noastră.

Comitetul de inițiativă a ales un birou permanent, în fruntea căruia se află V. Cheresteșiu, director adjunct al Institutului de Istorie al Academiei R.P.R., o comisie de cenzori, precum și o comisie pentru întocmirea planului de activitate științifică a Asociației. În cursul lunii mai a.c. va avea loc prima sesiune de comunicări științifice în cadrul căreia vor fi prezentate comunicările: *Rolul bibliotecilor în viața actuală*, *Bibliotecile în R.P.R.*, *Figuri de bibliotecari*. Cu acest prilej va fi organizată de către Biblioteca Academiei R.P.R. și Biblioteca Centrală de Stat în colaborare cu alte biblioteci științifice din București, expoziții consacrate răscoalelor din anul 1907, aniversării a 500 de ani de la urcarea pe tron a lui Ștefan cel Mare, precum și o expoziție a materialelor de biblioteconomie.

Pentru orice informații bibliotecarii se pot adresa la sediul Asociației, care se găsește în Calea Rahovei nr. 2—4, raionul N. Bălcescu, unde funcționează în fiecare vineri, între orele 15—17 un birou de informații.

Nu este în gîndul nostru de a întreprinde o cercetare amănunțită asupra manuscriselor din epoca marelui Voievod al Moldovei, ci de a aminti cititorilor noștri cîteva aspecte cunoscute ale culturii moldovene din secolul al XV-lea. Este știut faptul că în timpul domniei lui Ștefan cel Mare, cul-

MANUSCRISE din vremea lui ȘTEFAN cel MARE

Ștefan cel Mare — miniatură din Tetraevanghelul de la Humor, 1473.

500 de ANI
de la
urcarea pe tron
a lui
ȘTEFAN
CEL MARE

tura moldoveană atinge culmi neîntîlnite în veacurile precedente. Prin legăturile politice pe care le avea cu curtea țarilor moscoviți ca și cu cetățile italiene, cu Papa ca și cu prinții europeni, Moldova epocii lui Ștefan cel Mare a cunoscut învoirea culturii europene și n-a rămas streină de influențele acesteia. Ștefan însuși este un sprijinitor al înfloririi culturii din țara sa. La curtea vajnicului apărător al pămîntului moldovean — și probabil chiar sub supravegherea marelui voievod — s-a scris o cronică oficială a țării, menită să poarte și să întărească peste hotare faima „luptătorului creștinătății”. Dig „porunca” și cu cheltuiala marelui voievod se copiază în mînaștirile din țară — la Neaam, vechi lăcaș cultural, sau la noile ctitorii Putna și Humor — mai rar în mînaștirile de la Athos — manuscrise frumoase împodobite, cu care sînt înzestrate biserici și mînaștiri din țară și din streinătate, în special de la muntele Athos. Aceste manuscrise sînt scrise în limba slavonă, limba bisericii și a cancelariilor voievodale din Principatele Romîne. Conținutul lor are un interes mai mult istoric : sînt în majoritate texte religioase, mai ales evangheliare necesare numeroaselor ctitorii ale voievodului. Sînt printre ele și cîteva texte de literatură specifică sau literatură juridică. Desigur că manuscrisele copiate în vremea lui Ștefan vor fi fost mult mai numeroase, decît cele ce ni s-au păstrat. Ne întărește această credință și faptul că din cele 47 de manuscrise despre care avem știri că s-au lucrat în epoca lui Ștefan cel Mare, majoritatea se găsesc acum în bibliotecile altor țări, purtate acolo de valurile vitregiei ce s-au abătut asupra țării noastre, așezată, după spusa bătrînului Miron Costin, la răscruce de drumuri, la poarta ce a oprit năvala osmanliilor asupra Occidentului.

Valoarea deosebită a manuscriselor din epoca lui Ștefan cel Mare — ca de altfel a majorității manuscrise-

lor copiștilor români — constă în miniaturile pe pagini întregi, viu și cu gust colorate, precum și în frontispiciile ce împodobesc începuturile de capitole. În bună parte, miniaturistii manuscriselor din vremea lui Ștefan, continuă tradiția școlii nemțene creată de monahul Gavril Urikovi. Figurile sfinșilor sînt redade după tipicile bizantine, distingîndu-se numai printr-un colorit viu și atrăgător. Frontispiciile ce înfrumusețază acest manuscris folosesc cu precădere tipul ornamentului circular, și sînt toate copii sau imitații ale modelelor monahului Gavril.

Miniaturistii își însușeau secretele meseriei lor din generație în generație. Astfel se explică imitarea modelelor cunoscute de la dascăli. Printre miniaturistii din epoca lui Ștefan cel Mare întîlnim cîteva talente deosebite, ale căror nume ni s-au păstrat. Se impune atenției cercetătorului, în primul rînd Teodor Mirișescu, ale cărui slove și inițiale elegante și miniaturi înfrumusețază mai multe manuscrise ale epocii. Trudă pentru împodobirea și copierea unor manuscrise au depus și monahul Casian, ieromonahul Nicodim, zugravul Paladie, monahul Pahomie, ieromonahul Spiridon etc.

Pe lângă continuarea tradiției nemțene, în miniatura votivă a manuscriselor din epoca lui Ștefan cel Mare se întrevăd influențele Renașterii italiene. Chipul marelui Voievod din *Tetraevanghelul* de la Humor copiat în 1473, de ieromonahul Nicodim, este inspirat din realitate; chipul aprigului voievod este așa cum îl descrie și cronică: mic de stat, bine legat, cu ochi albaştri și bogate plete blonde. Aceeași răsfrîngere a artei realizate a Renașterii o avem și în chipul logofătului Ion (Tautul?) dintr-o *Psaltire* fără dată.

Mai toate manuscrisele din epoca lui Ștefan cel Mare sînt scrise pe pergament. Ele au fost legate în scoarțe de lemn îmbrăcate în piele, încrustată cu motive decorative geometrice. Cîteva din aceste manuscrise au fost „ferecate” în argint și bătute cu pietre scumpe (legate în scoarțe de argint în care erau încrustate pietre scumpe). Scoarțele erau împodobite cu scene religioase. Meșterii legători erau adesea călugări și atelierile de legat cărți lucrau în mănăstiri alături de atelierile de copiat manuscrise. Parte din legăturile în argint vor fi fost făurite în atelierile meșterilor ardeleni.

Manuscrisele din vremea lui Ștefan cel Mare, prin miniaturile și ornamentele și scoarțele lor sînt adevărate opere de artă și obiecte de valoare. Ele sînt un exemplu de îmbinare fericită a elementelor culturii autohtone cu influențele bizantine și ale Renașterii italiene și o dovadă grăitoare a nivelului înalt atins de cultura moldoveană sub domnia marelui voievod.

Pagină cu frontispiciu din evangheliarul din 1502.

Pagină cu frontispiciu din evangheliarul din 1493.

Ștefan cel Mare al Moldovei (1457—1504), ca și Mihai Viteazu în Țara Românească (1593—1601), au fost cei mai aprigi luptători împotriva cotozirii otomane. Dar, în timp ce în creația literară orală a poporului nu găsim urme despre Mihai Viteazu în schimb nu există regiune a Moldovei în care să nu trăiască până azi sub formă de poezii, tradiții și legende populare, imaginea vie a lui Ștefan cel Mare, pe care poporul îl numește „cel mare și sfânt”.

Dragostea cu care poporul preamărește faptele eroice ale lui Ștefan cel Mare, exprimate în folclor, poate fi explicată științific în lumina ultimelor lucrări istorice. Cea mai însemnată dintre acestea, *Cercetări cu privire la baza socială a puterii lui Ștefan cel Mare*, scrisă de profesorul Barbu T. Cimpina¹⁾, dovedește că Ștefan, în eroicele lui lupte împotriva turcilor, s-a sprijinit nu pe boierime, ci pe elementele populare, armata lui de apărare fiind alcătuită din țărani plugari, păstori, argați și țigoveni. Până la 1473, Ștefan a întâmpinat rezistența dirză a boierimii feudale care susținea din interese de clasă starea de vasalitate a Moldovei față de turci. La 16 ianuarie 1471, Ștefan a sigurat pe sprijinul maselor populare și al boierimii mijlocii, taie capetele marilor boieri trădători de neam: vornicul Isaia, paharnicul Negrilă și Alexa stolnicul. Odată distrusă rezistența mării boierimi feudale și autoritatea domnului îndată întărită, Ștefan

¹⁾ *Studii cu privire la Ștefan cel Mare*, București, Editura Academiei R.P.R. 1956, p. 11—111 (Academia R.P.R., Institutul de istorie).

Faptele lui Ștefan cel Mare oglundite în folclor

DAN SIMONESCU

începe să-și asocieze elementele populare nu numai în armată, dar chiar la guvernarea și administrarea statului (Barbu T. Cimpina, *op. cit.*, p. 91).

Acestea fiind ultimele constatări științifice rezultate din cercetarea atentă și obiectivă a mărturiilor documentare, ne explicăm azi foarte ușor popularitatea lui Ștefan în sinul maselor contemporane cu el și transmiterea de-a lungul veacurilor a poeziilor, tradițiilor și legendelor populare referitoare la marile lui înfăptuiri.

Un om apreciat și iubit de popor, un eveniment care răspunde năzuințelor poporului și-au găsit întotdeauna — și își găsesc și azi — un cântăreț răsărit din masele populare. Acest adevăr ridică totuși problema raportului dintre veridic (istoria documentară) și folclor. Pentru înțelegerea rindurilor care vor urma este bine să se știe că istoricul nu poate avea pretenția de a reconstitui un fapt istoric numai pe baza folclorului: dar nici folcloristul, în cercetările sale să nu se aștepte la mai mult decât aluzii referitoare la fapte istorice, prezentate transfigurate de fantezia creatoare a poetului anonim. Sint și cazuri — dar rare — când produsele folclorice se suprapun și se identifică în așa măsură cu izvoarele documentare istorice, încât ne permit să le stabilim geneza, adică să le determinăm locul, timpul și împrejurările în care au luat naștere.

Cercelind creațiile folclorice foarte variate, închinată marelui voievod al Moldovei, constatăm că ele prezintă ambele cazuri. Există balade populare foarte vechi, care s-au născut odată cu faptele înfățișate în acele versuri. Mai există până azi numiri toponimice (locuri geografice, văi, dealuri,

mobile, ape, păduri, codri etc.), al căror nume este explicat de cite o legendă sau de către o tradiție populară în care Ștefan ocupă locul principal. De exemplu: ciclul de legende referitoare la marile lui victorii: *Bătălia de la Varnița* (cu tătarii), *Girla Cazacului*, *Valea lui Vodă* (între Miroslava și Galata, lângă Iași) etc., sau ciclul de legende referitoare la construirea marilor lui ctitorii cum sînt mănăstirea Putna, biserica Voroneț etc. Mai există, de asemenea, numeroase legende populare care arată relațiile dintre Ștefan cu sfinții lui și cu cei ce-au slujit scopurilor urmărite de el: *Ștefan cel Mare și baba Tudora* (legăturile vievedului cu Vrîncenii), *Logofătul Tăut*, *Aprodul Purice*, *Logofătul Negriță* (în realitate paharnic) etc. Toate aceste exemple și altele multe (vezi bibliografia care urmează articolului) alcătuiesc prima grupă de creații literare populare, aceea care se apropie mai mult de realitatea istorică.

Primul cercetător român care a dat atenția cuvenită acestor legende istorice a fost cronicarul Ion Neculce, care în jurul anului 1743, le-a adunat din gura poporului, intercalându-le în opera sa *O samă de cuvinte ce sînt auzite din om în om, de oameni vechi și bătrîni*.

Printre versurile populare apropiate de adevărul istoric sînt și baladele *La flîntina gerului și Ștefan și Dunărea*. Prima povestește despre dezastrul suferit de irupele turcești conduse de „Marcoș pașa bătrîn” în Moldova, într-o iarnă cumplită. În mod alegoric ni se înfățișează lupta „voinicilor” lui Marcoș cu „Crivățul”. Gerul a fost așa de mare — spune balada și confirmă și alte izvoare istorice — încît soldații turci înghețați au trebuit să-și taie caii și să se adăpostească în coșurile trupurilor cailor tăiați:

Voi, voi, voi voinici cumiști
 Îndărăt să vă duceți
 Și caii să vă alegeți,
 Și voi, mare, să-i tăieți,
 Mașele să le scoteți,
 Și-n coșuri să vă băgați.¹⁾

Unul din „voinicii” turci, singurul supraviețuitor din acest dezastru, după ce-l „judacă” pe Marcoș pașa, pentru că „am rămas singur p-aici fără de mumă, fără de tată” etc., scoase paloșul din teacă „și capul i-l reteza”. S-a dovedit, fără posibilități de contestare, că balada urmează în pas cu mărturiile istorice contemporane și că relatează despre expediția pașei Malco-

zogu împotriva polonilor, între punctele Soroca-Sambor, prin nordul Moldovei lui Ștefan și prin Pocuția. Expediția a avut loc prin decembrie -1498-februarie 1499, cînd, într-adevăr, a fost o iarnă puțin obișnuită chiar și pentru această friguroasă regiune.

Cealaltă baladă *Ștefan și Dunărea* descrie luptele lui Ștefan cu turcii, la malurile Dunării:

Turcii mi-i încunjura,
 Pin'la unul mi-i prindea,
 Și-n Dunăre mi-i zvîrlea,
 De Dunărea să-umplea.²⁾

Dunărea îl sfătuieste pe viteazul Ștefan să caute „de-a latu, ba de-a lungu” pe „Tina Voinica, Voinica Năpraznica”, pentru că numai această vrăjitoare poate vrăji pe turci, ca Ștefan să poată scăpa definitiv de ei. Ștefan o caută pe Tina zadarnic, cînd Dunărea îi descoperă:

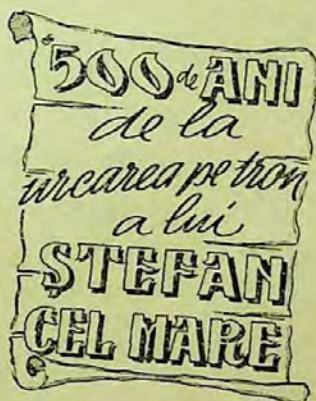
Io is Tina Voinica...
 Pe mine să mă dezgropi
 Din mijloc de cei păgîni
 Să mă pui între creștini.
 Și, într-adevăr, Ștefan
 Armadie, și-o căutat
 Armadie și-o adunat
 Și cu turcul s-o luptat
 Pin' din jos de Țeligrad.³⁾

astfel, că Dunărea s-a mutat „din cea țară turcească în cea țară romînească”. Se pare că balada se referă, în chip alegoric la eliberarea de sub stăpînirea turcească a cetăților Chilia și Cetatea Albă (1465).

De altfel, faima luptelor lui Ștefan cu turcii de-a lungul Dunării, la Chilia și Cetatea Albă, s-a dus pînă departe și o înfilmim și în cîntecele populare ucrainene,

²⁾ Bogdan, T. A. *Ștefan cel Mare*. Tradiții, legende, balade, colinde... Brașov, 1904, p. 55.

³⁾ Bogdan, T. A.: *op. cit.* p. 56.

¹⁾ *Antologie de literatură populară*. Vol. I, București, Editura Academiei R.P.R., 1953, p. 546.

dintre care cel mai vechi, înregistrat încă din anul 1571, spune:

Oare, de ce, Dunăre, apele tale sînt atît de turburi?

— Cum aş putea, eu, Dunărea, să nu fiu turbure,

Cînd acolo, în sus de Dunăre, stau trei pîlcuri?

Oastea turcească mă atacă cu săbii

Oastea tătarască trage cu săgeţi?

În fruntea oastei moldoveneşti e voievodul Ştefan.¹⁾

Dar mai avem şi o altă categorie de creaţii populare care, izvorite mai tîrziu din amintirile poporului despre vitejiile voievodului, cuprind numai ecouri generale ale marilor lui înfăptuiri, astfel că este imposibil ca pe acestea să le precizăm în timp sau spaţiu. Folclorul versificat din această categorie are ca particularitate dominantă că prezintă pe Ştefan ca pe un tînăr nemaipomenit de viteaz, nimicind pe turci şi pe tătari; duşmanii ţării se înpăimîntă cînd întîlnesc pe Ştefan şi uneori chiar numai la auzirea numelui său:

Iar turcul cum mî-l vedea,

Ca şi sloiul să răcea

Şi ca lemnu-nţepenea.²⁾

Cronicarul polon Matei Strykowski, care a vizitat Moldova prin 1574, scrie în cronica sa următoarele: „Moldovenii şi muntenii cîntă despre el (Ştefan cel Mare), negresit în toate banchetele lor, acompaniindu-se cu muzica alăutei: „Ştefan Vodă! Ştefan Vodă! bătea pe turci, bătea pe tătari, bătea

pe unguri, pe galiţiani, pe poloni“³⁾. Aceste rînduri sînt foarte preţioase pentru problema ce tratăm, pentru că ele arată că la o jumătate de veac după moartea lui Ştefan, poporul compusese cîntece (versuri şi melodii) de laudă în amintirea marelui luptător pentru independenţa poporului moldovenesc.

Într-altă parte a cronicii sale, Matei Strykowski revine şi scrie că în călătoria lui prin Valahia, Moldova şi Transilvania a constatat personal că „faptele oamenilor renumiţi sînt celebrate prin cîntece, cu acompaniamentul viourilor, alăutelor, cobzilor şi harfelor, căci poporul de jos se desfătează peste măsură, ascultînd marile viteji ale principilor şi voinicilor“.⁴⁾

Folclorul român păstrează amintirea lui Ştefan copil şi tînăr viteaz. Astfel, biserica zidită de el la Borzeşti, pe Trotuş, confirmă legenda populară că Ştefan s-ar fi născut şi ar fi copilărit aici. Poporul a creat multe poezii care înfăţişează pe Ştefan îndrăgostit de fete mindre din popor. Voievodul apare în aceste cîntece un tînăr viteaz, focos şi înţelept:

Bade, bădişorul meu, (ii spune una din mindre)

Multă lume am umblat

De aici pîn-n Ţeligrad,

Dar ca tine n-am aflat,

Bun la sfat,

Aşpru-n uitat; (adică: în privire)

Bun la sfat, la povestit

Aspru-n uit, mindru-n ochit.⁵⁾

Întrejiile lui Ştefan împotriva turcilor sînt amintite pînă şi în colinde. Folcloristul T. A. Bogdan (op. cit., p. 70-71) a publicat cîteva colinde culese din Ardeal, în care Ştefan Vodă cel Mare este pus mai presus decît natura cu toate bogăţiile ei, mai preţios decît hrana, decît băuturile care-ţi astîmpără setea:

Decît setea îi mai bun
Ştefan vodă domn român,
Că din zori mi s-o sculat,
Pe păgîni i-o alungat,
De năcazuri ne-o scăpat.
Că nimic așa greu nu-i
Ca jugul păgîmului.

La sate, mamele îşi adorm pruncii în cîntece de leagăn urînd copilului:

³⁾ Traducerea de B. P. Haşdeu, în *Arhiva istorică a Romîniei*. Tomul II, 1865, p. 8

⁴⁾ Ibidem, p. 6.

⁵⁾ Balada *Ştefan vodă şi mindra* (Bogdan T. A. op. cit., p. 59-60)

Să fii țării de folos
Ca și Ștefan cel frumos
Și să fii un viteaz mare
Cum a fost Ștefan cel Mare¹⁾.

Foarte multe creații populare referitoare la Ștefan cel Mare s-au cules din Transilvania, cu toate că în secolul al XV-lea aceasta nu făcea parte din țările domnilor români. Explicația este că apărarea Moldovei și alungarea turcilor peste Dunăre însemna salvarea nu numai a poporului moldovenesc, ci a întregii lumi creștine. Iată cum anunța Ștefan lumii întregi acest lucru: turcii vor „să supuie țara noastră, care e poarta creștinătății ...dar dacă această poartă, care e țara noastră, va fi pierdută..., atunci toată creștinătatea va fi în mare primejdie²⁾. Într-o scrisoare din Turda citim despre vestita și crunta înfringere a turcilor la Vaslui (1475): „Toată Transilvania e în sărbătoare pentru această victorie³⁾. Popoarele Transilvaniei chiar în timpul domniei lui Ștefan în Mol-

dova, trăiau sub amenințarea cumplită a invaziei turcești. Această invazie a și avut loc, dar turcii au fost bătuți, de trupele ardeleni, la Cîmpul Pîinii, lângă Orăștie (1479). Poporul român din Transilvania îl socotea pe Ștefan ca pe al lui și de aceea a creat atât de frumoase poezii, legende și povestiri, în care voievodul moldovean este preamărit.

Mai puține sînt creațiile literare ale poporului referitoare la luptele duse de Ștefan împotriva altor dușmani ai Moldovei, ca ungurii, polonii și tătarii. Totuși sînt foarte caracteristice prin conținutul lor legende și tradițiile populare moldovenești care oglindesc jafurile tătarilor și biruirea jefuitoare de către Ștefan, cum e exemplul legendelor referitoare la bătălia de la Tereblecea, bătălia de la Varnița și cea de la Lipnic.

Popularitatea lui Ștefan cel Mare a crescut și mai mult cînd, în secolul al XIX-lea scriitorii noștri clasici, Gh. Asachi, A. Hrisoverghi, C. Negruzzi, V. Alecsandri, N. Gane, D. Bolintineanu ș.a., inspirați din legende și tradițiile populare, au creat nenumărate poeme, poezii lirice și epice, piese de teatru în care rolul principal îl joacă Ștefan cel Mare. După 1900, marii maeștri ai realizat opere nepieritoare cu privire la această personalitate atât de populară.

A. STUDII

- CIMPINA, BARBU T.: Cercetări cu privire la baza socială a puterii lui Ștefan cel Mare. In: Studii cu privire la Ștefan cel Mare. București, Editura Academiei R.P.R., 1956, p. 11—111. (Academia R.P.R. Institutul de istorie).
- CARAMAN, PETRU: Contribuție la cronologizarea și geneza baladei populare la români, Academia Română. Anuarul Arhivei de folclor, I. (Cluj, 1932), p. 53—105; II (Cluj, 1953), p. 21—88.
- COSTACHEL V.: Relațiile dintre Moldova și Rusia în timpul lui Ștefan cel Mare. In vol.: Studii cu privire la Ștefan cel Mare. București, Editura Academiei R.P.R. 1956, p. 194—195. (Academia R.P.R. Institutul de istorie).
- GRECU, VASILE: Un vechi motiv de folclor italian în românește. Revista istorică română, XI—XII. (1941—42), p. 35—45.
- IONAȘCU, I.: Ștefan cel Mare. București, 1955, f. e., 47 p. cu portr. (Colecția „S.R.S.C.”, nr. 131).

B. TEXTE

- BOGDAN, TEODOR A. : Ștefan cel Mare. Tradiții, legende, balade, colinde ș. a. culese din gura poporului de . . . —Brașov, Editura Librăriei Ciurcu, 1904, 72 p.
- GANE, N. : Stejarul din Borzești. In vol. : *Novele*. Vol. 2. Craiova, Editura Scrisul românesc (I. a.), p. 71—74.
- HAȘDEU, B. P. : Extrase din Cronica polono-lituană a lui Matei Strykowski, Königsberg, 1582. *Archiva istorică a României*, tomul II. București, 1865, p. 6 și 8.
- HAȘDEU, B. P. : Ioan Vodă cel Cumplit. [Fragmente.] In vol. : *Pagini alese*. București, E.S.P.L.A., Cluj, 1953, p. 216—217. (Colecția : „Biblioteca pentru toți”).
- HIRNEA, SIMION : Ștefan Vodă și vrâncenii. Istorisiri și legende adunate din ținutul Vrancei, cu un document vechi din 1445. București, 1929, 32 p. (Biblioteca populară „Comoara Vrancei”, nr. 2).
- KIRILEANU-TEODORESCU, S. : Ștefan Vodă cel Mare și Sfânt. Istorisiri și cîntece populare strînse la un loc de Focșani, 1903; pe copertă : 1904, 238 p. (Colecția : Din „Comoara poporului” 132 texte). — Se pare că ediția cu anul 1904 a fost socotită de autor ca ediția a II-a.
- KIRILEANU, S. T. : Ștefan cel Mare și Sfânt. Istorisiri și cîntece populare strînse la un loc de Ediția a III-a, sporită. Tipografia Mănăstirii Neamțu, 1924, 360 + VIII p., 171 texte. (Colecția „Casa Școalelor. Biblioteca pentru popor”, nr. 24).
- KIRILEANU, S. T. : Faptele și vitejiile lui Ștefan cel Mare și Sfânt. București, Editura Casa Școalelor, 1973, 154 p., 61 texte.
- La fîntîna Cerului. In vol. : *Antologie de literatură populară*. Vol. I. Poezia. București, Editura Academiei R.P.R., 1953, p. 544—547.
- MARIAN, SIMION FL. : Tradiții populare romine din Bucovina. București, 1895, p. 90—144, 260—281, 357—358, 363—364.
- Movila lui Burcel. In vol. : *Antologie de literatură populară*. Vol. I. Poezia. București, Editura Academiei R.P.R., 1953, p. 508—511.
- NECULCE, IOAN : O samă de cuvînte. București, Editura tineretului, 1953, p. 13—21.
- PAMFILE, TEODOR : Măunchiu nou de povestiri populare cu privire la Ștefan cel Mare. Chișinău, 1919, 100 p.
- URECHIA, V. A. : Popa care știe carte. In vol. : *Legende romine. Viața în trecut. Reminiscențe*. Vol. : Ediția a IV-a. București, 1904, p. 44—62.

DIN EXPERIENȚA BIBLIOTECILOR SOVIETICE

Cum ne pregătim **pentru FESTIVAL**

A. NIKONOVA

responsabila bibliotecii nr. 20
din Moscova

Imediat ce a aflat despre cel de-al șaselea Festival mondial al tineretului și studenților, colectivul bibliotecii noastre a întocmit un plan amănunțit de muncă. În raionul Kiev al orașului Moscova, vor fi primiți reprezentanți din Australia, Panama, Peru, Uruguay, Venezuela, Irlanda, Ceylon și Cambodgia. De aceea un loc important în plan îl ocupă acțiunile menite să facă cunoscută cititorilor viața din aceste țări.

Biblioteca a căutat să organizeze activitatea pentru întimpinarea Festivalului, în așa fel, încât aceasta să constituie un prilej de a face tineretul mai activ în muncă și la învățătură, de a-i trezi un interes mai mare față de sport și artă.

Noi popularizăm pe o scară întinsă cărțile despre alte țări (despre regimul politic, economic, cultură, condițiile de viață și muncă), despre Moscova (despre trecutul și prezentul ei), despre succesele în muncă ale tineretului sovietic, despre lupta tineretului din întreaga lume pentru pace și un viitor mai bun, despre înfățișarea morală a omului sovietic; totodată recomandăm materiale pentru ridicarea calificării profesionale a tinerilor muncitori, popularizăm cărțile despre artă, sport și cinematograful.

Încă de la început ne-am ciocnit de următoarea greutate: în bibliotecă erau prea puține cărți din aceste domenii.

Cu mare greutate am ales cărțile necesare pentru secția de împrumut și am întocmit liste de recomandare pe următoarele probleme: *Operele scriitorilor sovietici despre tineret, Popoarele lumii în lupta pentru pace, Cărți și articole despre Australia, Oaspeții raionului nostru, Moscova, orașul*

festivalului, Clasicii muzicii ruse și operele lor.

În afară de acestea au fost revizuite și completate cu lucrări noi listele de cărți întocmite mai de mult, în ajutorul muncitorilor tineri (strungari, lăcătuși, electro-montori).

La recomandarea cărților sînt folosite foarte mult planurile de lectură ale bibliotecii de stat „V. I. Lenin”: *Tineretului, despre morală comunistă, Drumul de glorie al Comsomolului, locuri sportive, Arta Indiei etc.*

În ajutorul tineretului au fost organizate următoarele expoziții de cărți: *În întimpinarea Festivalului, Privind harta lumii, Decorațiile Comsomolului — istoria victoriilor lor.* Bibliotecarii discută în mod sistematic despre Festival și recomandă cărțile expuse în expoziție.

Fișierul bibliografic cu materialele *În întimpinarea celui de-al șaselea Festival al tineretului și studenților* conține fișele cărților despre festivalurile din Praga, Budapesta, Berlin, București, Varșovia și despre țările ai căror reprezentanți vor fi oaspeții raionului nostru.

Bibliotecarii sînt la curent cu materialele noi care apar în legătură cu festivalul și le includ în fișier.

Este mult consultat fișierul cu titlul *Oamenii sovietici ne povestesc* care recomandă însemnări de drum schițe și jurnale ale oamenilor sovietici care au vizitat țări străine. Aceleași teme îi este închinat articolul bibliografic al ziarului local „Energetica”.

În mape lematice se strîng, de asemenea, articole din ziare și reviste despre

Festival, despre cea de-a XVI-a ediție a iocurilor olimpice, despre tineretul lumii în luptă pentru pace și alte probleme.

S-au amenajat afișe intitulate *Oaspeții raionului nostru* (în care este o hartă geografică și o listă de cărți), *Moscoviți, fiți călăuze la cel de-al VI-lea Festival mondial!* (aci se află un plan al Moscovei, cărți despre Moscova, despre străzi și piețe, locuri istorice și monumente, expoziții și muzee, parcuri și stadioane, metro, teatre și biblioteci).

În organizarea acțiunilor de masă, bibliotecă ține o legătură strânsă cu clubul TET-12 și școala nr. 74. Pînă acum la bibliotecă nu s-au organizat acțiuni de masă asupra cărților de artă. În legătură cu pregătirile pentru Festival, noi am organizat o consfătuire cu tema *Teatrul și Frumusețea lui*. La organizarea acestei acțiuni, am urmărit nu numai intensificarea și popularizarea cărților de artă, ci și atragerea tineretului în cercurile de artiști amatori ai clubului TET-12.

Împreună cu conducătorul artistic al clubului, au fost stabilite următoarele teme de discuții: *Tradiția MHAT-ului, K. S. Stanislavski — mare artist și regizor sovietic, Figura lui Lenin în teatru și în viața*.

Ne-am ciocnit însă și de unele greutăți. Bibliotecarii cunoșteau foarte puțin teatrul și cărțile corespunzătoare. Am fost nevoiți să invităm pe conducătorul artistic al clubului la o consfătuire de producție, la care să ne vorbească despre teatru. În acest scop am organizat o vizită la muzeul MHAT-ului la care am invitat pe toți cititorii ce se pregăteau să ia cuvîntul la consfătuire. Acolo am ascultat o conferință despre istoria teatrului de artă și despre artiștii lui.

La consfătuire a participat în special tineretul. Artistul emerit al R.S.F.S.R. A. P. Tuțișkin și artistul emerit al R.S.S. Bielorussia A. Șaps au povestit despre întîlnirile lor cu Kacialov și Sciulkin.

Pe viitor am hotărît să nu mai alegem teme atât de vaste, ci să discutăm cărți închinare anumitor teatre sau artiști, ale căror creații sînt cunoscute publicului; în special ne propunem să discutăm unele spectacole din Moscova închinare problemelor prieteniei.

În general, consfătuirea a fost reușită și a contribuit la o mărire a cererilor pentru cărțile de artă și la lărgirea cercului de artiști amatori de la club.

O atenție deosebită s-a acordat pregătirii materialului bibliografic pentru consfătuire. În sala unde a avut loc consfătuirea, au fost puse afișe și s-a amenajat o expoziție specială de cărți. S-a multiplicat o listă

a cărților aflate în bibliotecă care se ocupă de teatru. Lista a fost dată cititorilor înainte de începerea consfătuirii.

După consfătuire am început să pregătim o discuție „despre gusturi felurite” care a fost ținută cu elevii școlii nr. 74, cititori ai bibliotecii. Bibliotecarii au popularizat mai înții cărți despre înfățișarea morală a tineretului sovietic. În anul trecut, pe cînd în „Komsomolskaia Pravda” apăreau asemenea articole, noi organizăm discuții despre prietenie, tovarășie, patriotism și atitudine socialistă față de muncă.

De atunci încă, bibliotecarii popularizează astfel de cărți la secția de împrumut, ceea ce a făcut ca mulți tineri muncitori să citească lucrări despre educația comunistă.

În prezent, odată cu pregătirile pentru Festival se popularizează și mai mult problemele educației tineretului. Astfel au fost puse în discuție următoarele probleme: a) *Ce este gustul artistic*; b) *Este adevărat că modestia înseamnă renunțarea la străduție și originalitate?*; c) *De ce condamnă preluarea mecanică a modelor*; d) *Despre frumusețea relațiilor dintre fețe și băieți*.

Discuția a fost foarte reușită. Elevii claselor superioare au discutat cu înflăcărare despre gust și adevărata frumusețe. S-a condamnat preluarea mecanică și mic-burgheză a modei, lipsa de cultură și purtarea lipsită de tact a unor tineri în locuri publice.

Această formă s-a dovedit mai eficace decît consfătuirea cu cititorii. Aproape toți cei prezenți au luat cuvîntul fără să țină discursuri mari cum se obișnuiește la consfătuiri, dar cu scurte observații.

În legătură cu acest subiect au fost recomandate cititorilor cărți despre educația și morala comunistă, despre modă, despre purtarea tineretului etc. În afară de expoziția cu cărți, s-a întocmit și un fișier. Cititorilor li s-au recomandat articole din ziare și revista pe tema: *În ce constă frumusețea omului. Cum trebuie să se poarte un om civilizată*. Lista cărților și a articolelor din reviste și ziare a fost multiplicată și împărțită celor prezenți.

Printre alte acțiuni interesante organizate de bibliotecă în cinstea Festivalului se pot enumera întîlnirea cu O. M. Markov care a participat la festivalul din Varșovia, conferința lui K. A. Arhipova *Excursia în jurul Europei pe motonava „Pobeda”* și altele.

Reușită a fost, de asemenea, conferința pe tema *Raionul nostru în trecut, prezent și viitor*, precum și ciclul de conferințe (8 conferințe) despre țările străine.

După revista „Bibliotekar” nr. 2, 1957.

Nici o casă fără un cititor **ÎNSCRIS la BIBLIOTECA**

VALENTINA VRANAU

bibliotecar șef la biblioteca raională
Cimpulung — Suceava

Bibliotecile sătești împreună cu cele ale căminelor culturale din raionul Cimpulung desfășoară o vie activitate pentru popularizarea cărților sub lozincă „Nici o casă fără un cititor înscris la bibliotecă”. Ele au ca obiectiv principal sprijinirea țăranilor muncitori în îndeplinirea sarcinilor lor, ca și sprijinirea organelor politice și administrative locale în acțiunea pentru lărgirea și întărirea sectorului socialist al agriculturii din raion.

Anul trecut biblioteca sătească din Vama a reușit să atragă un mare număr de cititori, depășind cu mult prevederile planului. Printr-o acțiune bine susținută au fost înscrși ca cititori cîte doi și chiar cîte trei membri din fiecare casă.

Anul acesta, pînă la mijlocul lunii februarie fuseseră înscrși la biblioteca din Vama 410 cititori, majoritatea maturi, din care 125 sînt țărași muncitori, restul muncitori industriali și tehnicieni, tineret și copii. Cei mai activi cititori sînt Mîndrila Dumitru, muncitor la fabrica Vama, Huncerink Nicolae, tehnician, țărăncile muncitoare Valeria Tigănescu, Aurica Baltah, Lucreția Pircu și Viorica Humoreanu. Aceștia antrenează un număr important de cititori, atît la bibliotecă, cît și în cele 9 cercuri de citit care funcționează și în a căror preocupare sînt teme legate de întărirea întovărășirii zootehnice „Miorița” din comună. Bibliotecara, împreună cu colectivul

voluntar au sprijinit înființarea întovărășirii; acum îi ajută pe țăranii muncitori să crească animalele mai bine, învățîndu-i să întrebuițeze metodele avansate descrise în cărți. De asemenea, bibliotecara le-a trezit interesul pentru apicultură, recomăndînd-le cele mai bune cărți legate de această ramură economică.

Urmînd acest exemplu, tov. Aurora Leștean, responsabilă bibliotecii sătești din comuna Fundul Moldovei și-a luat ca sarcină să și îmbunătățească activitatea, cîrînd în acest scop sprijinul tov. Ilie Romocea, directorul căminului cultural. De asemenea s-a adresat și cadrelor didactice din comună pe care a reușit să le antreneze în mod mai activ în munca cu cartea. Aceasta i-a dat posibilitatea să organizeze o rețea largă de biblioteci de casă și colportaj de cărți, care i-au mărit atît numărul de cititori, cît și numărul cărților citite. Printre cei 309 cititori înscrși pînă la 18 februarie se numără cititori foarte activi ca: Marcela Stamatiu, Andronicescu Toader pensionar, care pe lîngă că e un cititor foarte bun, conduce și o bibliotecă de casă cu activitate frumoasă, mičuța Viorica Vancea din clasa a III-a, care citește mult și atrage și alți copii la bibliotecă, țăranul muncitor Toader Mișină, muncitorul miner Danilă Pauliuc și alții.

Cele 12 biblioteci de casă atrag și îndrumă spre bibliotecă numeroși țărași mun-

citori și un mare număr de femel. Cea mai frumoasă activitate o au bibliotecile de casă conduse de tov. Pavel Andronicescu și tov. învățătoare Maria Macovei.

Un sprijin deosebit de important îl acordă în special tov. prof. Ion Macovei, care conduce bibliotecile de casă, cercul de prieteni ai cărții și concursul „Iubiți cartea“, ducând în același timp cărțile acasă la cititor. De asemenea utemista Viorica Ungureanu este cea mai activă membră din colectivul voluntar.

Deși de curind înființată, biblioteca sătească din Fundul Moldovei dovedește multă preocupare în folosirea celor mai bune metode de muncă pentru atragerea cititorilor. Rezultatele obținute dovedesc că bibliotecara Aurora Leuștean folosește îndrumările primite și aplică în practică cele învățate la cursurile organizate de biblioteca regională.

O muncă rodnică se desfășoară și la Pojorîta. Din cei 179 cititori, majoritatea sînt maturi. Printre cititorii fruntași se numără țărancă muncitoare Margareta Sîrpat, în vîrstă de 64 ani, Gheorghe Timpău, muncitor în fabrică, Eufrosina Cristian, muncitoare la C.F.R. și alții.

Ceea ce a contribuit la obținerea unor rezultate frumoase este faptul că bibliotecara din această comună, ajutată de colectivul voluntar și avînd ajutorul unor cadre didactice ca: Lidia Undudec, Claudia Ra-

domschi, Rodica Lazăr, Reveca Hasnaș și altele, a organizat 12 cercuri de citit și 2 biblioteci de casă. Totodată biblioteca pregătește manifestări de masă menite să popularizeze cartea și să-i atragă pe cititori.

La fel ca biblioteca sătească din Vama și bibliotecile din Fundul Moldovei și Pojorîta muncesc pentru a sprijini înființarea de întovărășiri zootehnice în comunele lor. Ele au început să pregătească lectura în colectiv a romanului *Pămînt desfelenit* de Mihail Șolohov, o consfătuire asupra cărții *Lența* de Francisc Munteanu și să popularizeze cărți agrozootehnice menite să accentueze avantajele muncii colective față de cea individuală. La Pojorîta, tovarășa inginer Pădure sprijină activitatea bibliotecii.

Pentru ca munca acestor biblioteci ca și a celor de la căminele culturale să se desfășoare pe viitor în condiții și mai bune este necesar ca pe lângă atragerea de intelectuali care să sprijine activitatea cu cartea, să dea un sprijin mai larg și organizațiile de bază U.T.M., comisiile de femei și mai ales sfaturile populare și deputații lor, care încă nu au acordat pe acest tărîm sprijinul dorit.

Astfel cartea va pătrunde în fiecare casă, luminînd mintea sătenilor noștri, ajutîndu-i să înțeleagă mai bine rostul muncii lor, să trăiască mai bine, să aibă o viață mai îmbelșugată.

PIRESA *ajutor pretios în muncă*

Presă constituie un ajutor de neprețuit în îndeplinirea sarcinilor ce stau în fața bibliotecilor. Biblioteca sătească din comuna Ișalnița, regiunea Craiova, condusă de bibliotecara Maria Grigorian, se preocupă îndeaproape de popularizarea și răspîndirea presei în mijlocul locuitorilor din comună.

În fiecare zi, după sosirea ziarelor la care biblioteca este abonată — „Știința“ și zia-

rul local „Înainte“ — tov. Grigorian le cercetează cu atenție, oprindu-se în mod special asupra articolelor mai importante legate de situația internă și externă, pe care le încadrează în chenar roșu. Aceste ziare sînt afișate regulat la panoul instalat în fața sfatului popular, special întocmit în acest scop, și intitulat „Informația satului“.

Cînd e vorba de unele materiale mai im-

portante, în special hotărârile partidului și guvernului, cuvântările conducătorilor partidului și guvernului nostru, bibliotecara organizează lectura lor în cadrul celor 33 cercuri de citit din comună. Ca să-și procure exemplarele necesare, bibliotecara apelează la ajutorul lectorilor și responsabililor cercurilor de citit, cei mai mulți din ei fiind abonați la aceste ziare. De obicei, după ce le indică materialul ce urmează a fi citit, bibliotecara stă de vorbă cu ei, atrăgându-le atenția asupra problemelor în jurul cărora ar fi bine să fie orientate discuțiile participanților.

Astfel, în cadrul cercurilor a fost citită Rezoluția Plenarei C. C. al. P. M. R. din 27—29 decembrie 1956, îndată după apariția ei în ziare. Lectura acestei rezoluții a stîrnit vii discuții, iar toți cei care au luat cuvîntul au subliniat grija deosebită a partidului și guvernului pentru ridicarea și continuarea buneistării a țărănimii muncitoare. Anghel Năstase, Nicolae Lăzeanu, Marin Dascălu ș. a., luînd parte la discuții, și-au luat angajamentul de a-și înzeca eforturile în vederea sporirii producției agricole.

La fel s-a procedat după apariția Hotărîrii Consiliului de Miniștri al R. P. Romîne privind contractarea de legume, zarzavaturi, fructe și semințe de legume. Această Hotărîre a interesat în mod deosebit pe locuitorii comunei, ocupația lor principală fiind legumicultura. Bibliotecara s-a îngrijit ca odată cu afișarea ei pe panou să fie citită în toate cercurile de citit. Pentru a lămuri cit mai temeinic pe membrii cercurilor de citit asupra prevederilor din noua Hotărîre, bibliotecara a instruit pe lectorii respectivi ca în ședințele următoare să se citească și unele articole de comentarii apărute în presă și prin care se lămurau și mai bine prevederile și avantajele Hotărîrii. Un asemenea material a fost, de pildă, articolul *Avantajele de care se bucură contractanții de legume*, apărut în ziarul „Agricultura nouă”,

în legătură cu care participanții la cercurile de citit au făcut discuții ample.

Biblioteca din Ișalnița a folosit cu mult succes presa și în sprijinirea înființării unei cooperative agricole de producție. Paralel cu popularizarea statutului cooperativei agricole de producție, prin cercuri de citit, colportaj la domiciliul locuitorilor, discuții individuale cu cititorii, bibliotecara a asigurat o largă răspîndire a articolelor din ziare înfățișînd diferite aspecte din viața îmbelșugată a țărănilor ce-au pășit pe drumul transformării socialiste a agriculturii.

În afara metodelor descrise mai înainte — afișare, lecturi în cercuri de citit — bibliotecara a organizat lecturi în colectiv și în localul bibliotecii. Acest lucru îl face mai ales în zilele cînd la împrumut se găsesc mulți țărani muncitori. În felul acesta au fost citite articole ca *Veniturile colectivizărilor sînt mai mari ca ale țărănilor muncitori* apărut în ziarul „Scinteia”, sau cele apărute în ziarul local „Înainte” și intitulate *Un colectivist povestește, De ce m-am inseris în gospodăria colectivă*. Deseori, după lectura articolelor, între cei prezenți se infiripau discuții vii asupra celor citite, discuții din care reieșea superioritatea muncii în comun. Așa, de pildă, după citirea articolului *Belșug în gospodăria colectivă* apărut în ziarul local „Înainte”, Marin Văduva, membru al întovărășirii din comună, luînd cuvîntul a spus că de cînd a intrat în întovărășire, din casa lui nu lipsește nimic și traiul lui a devenit mai bun. Spusele lui au fost întărite de Constanța Mălăeșu, Constantin Lăzeanu, membrii ai întovărășirii, care și ei au vorbit despre traiul nou ce și l-au făurit prin intrarea în întovărășire.

Unii dintre țărani de față la asemenea lecturi, s-au arătat cu deosebire interesați de cele discutate. Ei au început să vină mai des la bibliotecă cerînd bibliotecarei să le indice materiale apărute în presă care dezbăt problema cooperativizării agriculturii. Cîțiva au cerut apoi și statutul cooperativei

agricole de producție. Dintre aceștia trebuie amintiți Anghel Năstase, St. Ion Bocărean, deoarece ei au fost printre primii care au făcut cereri de înscriere în cooperativa agricolă de producție.

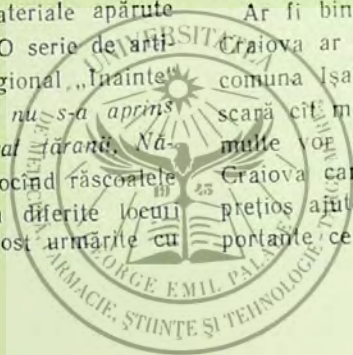
Biblioteca a folosit presa și pentru a face cunoscută locuitorilor comunei marea însemnătate a aniversării împlinirii unei jumătăți de veac de la răscoalele țărănești din 1907. Organizând lecturi asupra materialelor din presă legate de această aniversare, biblioteca a invitat să participe pe acei bătrâni din sat care au apucat zilele singeroase ale răscoalelor și au participat la ele. Unii din ei au povestit cum s-au petrecut lucrurile atunci în comuna Ișalnița și în împrejurimi. Asemenea acțiuni au stîrnit interesul țăranilor muncitori. Aproape seară de seară, aceștia veneau la bibliotecă și ascultau lectura unor materiale apărute în presa centrală și locală. O serie de articole publicate în organul regional „Înainte” cum sînt *Focul răscoalelor nu s-a aprins din senin. Cînd s-au ridicat țăranii. Năpraznic bînuia răscoala*, evocînd răscoalele și cruda lor represiune în diferite locuri din regiunea Craiova, au fost urmăriți cu

interes. Cu multă atenție au fost ascultate amintirile lui Petre Badea, Ion Mitran, supraviețuitori ai acelor ani. În acest fel biblioteca a dezvoltat interesul multor cititori de a împrumuta cărți legate de răscoalele din 1907.

În fine, trebuie să mai amintim că săptămînal, biblioteca organizează revista presei, cu care prilej se face trecerea în revistă a principalelor articole despre situația internă și externă.

Munca rodnică desfășurată de bibliotecă pentru popularizarea și răspîndirea presei în rîndul locuitorilor comunei i-a obișnuit să consulte ziarele. Atunci cînd intri la biblioteca sătească din comuna Ișalnița vezi țărani muncitori adînciți în lectura ziarelor aflate la dispoziția lor. La sfatul bibliotecarei, mulți dintre cititori s-au abonat la diferite ziare.

Ar fi bine dacă biblioteca regională din Craiova ar studia experiența bibliotecii din comuna Ișalnița pentru a o generaliza pe o scară cît mai largă. În felul acesta tot mai multe vor fi acele biblioteci din regiunea Craiova care vor putea afla în presă un prețios ajutor în îndeplinirea sarcinilor importante ce stau în fața lor.

— • • —

Pentru o mai bună aprovizionare a bibliotecilor cu cărți, Ministerul Culturii a stabilit prin ordinul nr. 105/957 o serie de măsuri privind sarcinile de viitor ale Direcției generale E.D.C. precum și raporturile dintre biblioteci și colecturile bibliotecilor. Ordinul prevede să se repartizeze cu precădere bibliotecilor cărți legate, precum și obligația pentru bibliotecile regionale de a înființa un depozit legal pentru cărțile tipărite în regiune ca și pentru acelea care se tipăresc în altă parte și sînt legate de problemele regiunii respective.

Ordinul mai cuprinde indicații cu privire la procurarea cărților provenite din import, măsuri ce revin Direcției industriale pentru legatul cărților din biblioteci și sarcini pentru Direcția Difuzării Cărții de a procura tuturor bibliotecilor din rețeaua Ministerului Învățămîntului și Culturii materialele tehnice.

BIBLIOTECI SINDICALE

Bibliotecara unui club muncitoresc

Pe una din străzile centrale ale orașului Constanța, într-o clădire impunătoare se află instalat clubul muncitoresc al Șantierului naval maritim. E de ajuns să pășești pragul clubului ca să-ți dai seama imediat că aici o conducere cu spirit gospodăresc a căutat să creeze cele mai bune condiții pentru desfășurarea tuturor formelor de activitate culturală. Între acestea, munca cu cartea ocupă un loc de frunte.

Bibliotecara Bozdoc Sofia, a fost înființată în plin condițiile favorabile existente, făcând din bibliotecă un loc de atracție pentru vizitatorii clubului. La etaj se află instalate cele două încăperi ale bibliotecii. Într-una se găsește cele 7.600 volume, pe care bibliotecara a avut grijă să le aranjeze într-o ordine desăvârșită pe baza clasificării zecimale. În a doua cameră este sala de lectură, unde cei mai mulți cititori fac lectură din cărțile recomandate de bibliotecară.

În fiecare zi, între 16—21, în afară de luni, iar duminica de la 10—13, bibliotecara stă la dispoziția cititorilor. Bunăvoința cu care îi întâmpină, felul cum stă de vorbă cu ei, cum îi deserveste, i-au atras de la început încrederea acestora.

Bibliotecara cunoaște bine fondul de cărți pe care-l mînuiește. În aceeași măsură cunoaște preferințele cititorilor și în felul acesta știe ce cărți să le recomande. Preocupată să organizeze o cât mai bună servitudine a cititorilor, tov. Bozdoc Sofia se străduiește să-și aprofundeze și să-și perfec-

ționeze continuu cunoștințele profesionale. Înainte de a fi bibliotecară, tov. Bozdoc fusese ea însăși o foarte bună cititoare a bibliotecii. Felul conștiincios cum își duce munca, frumosele rezultate pe care le-a dobândit, i-au fost recunoscute prin acordarea unei recompense binemeritate. Ea a fost distinsă cu diploma de onoare în producție.

Este lucru cert că în cei doi ani de când conduce biblioteca clubului, ea a reușit să imprime un ritm nou activității. La început biblioteca era frecventată de puțini cititori. Veneau mai ales funcționari din întreprindere. Atunci atenția ei s-a îndreptat spre marea mulțime a constructorilor de nave de pe șantier, cu scopul de a atrage pe cei ce nu erau încă cititori ai bibliotecii. A început să meargă din secție în secție, și oriunde se oprea, stătea de vorbă cu muncitorii, străduindu-se să-i convingă asupra importanței lecturii cărților. Multora le-a recomandat cărți de literatură, iar altora pe care-i știa frământați de problemele muncii lor, le-a pus în mîna cărți potrivite pregătirii profesionale și preocupării lor. În felul acesta, bibliotecara a început să se facă cunoscută printre muncitori. Numărul cititorilor a început să crească de la o zi la alta.

Vrînd să dea o și mai mare dezvoltare activității bibliotecii, și-a alcătuit un colectiv, atrăgînd opt din cei mai buni cititori, iubitori ai cărții și bibliotecii. Avînd sprijinul unor muncitori ca Buricel Ion, Enache Pe-

tre, Silivestru Dumitru și alții, munca ei a devenit mai spornică, mai bună. Ajutată de colectiv a putut desfășura o mai largă activitate de masă: recenzii, consfătuiri, etc. Nu de mult a organizat o seară literară închinată lui George Coșbuc.

Biblioteca a înțeles cât de folositoare sînt în munca culturală bibliotecile mobile. Ajutată de același colectiv a organizat 7 biblioteci mobile, incredințindu-le celor mai buni cititori ca Scheia Ion de la secția navală, Dinu Ion de la secția mecanică etc. Bibliotecile mobile n-au fost întocmite la întâmplare, ci au fost dotate în primul rînd cu cărți de producție, specifice secției respective, menite să ajute la perfecționarea profesională a muncitorilor. În luna ianuarie, a organizat la club o consfătuire cu bibliotecarii din secții pe tema *Biblioteca în sprijinul producției*.

Desfășurînd o vie agitație vizuală cu cartea atît la club cît și în secții, a contribuit la popularizarea celor mai bune cărți și în același timp a făcut să crească numărul cititorilor. În anul 1956, numai biblioteca centrală a fost frecventată de 1839 cititori.

Pentru cunoașterea preferințelor cititorilor care vin pentru prima dată să ceară cărți și pentru a-i îndruma către o lectură plăcută și utilă, ea stă de vorbă cu fiecare nou cititor.

Realizări însemnate a obținut biblioteca și în rîndul tineretului și mai cu deosebire printre elevii școlii profesionale a șantierului. Pe lângă faptul că a ajutat bibliotecii școlii, contribuind larg la reușita numeroaselor acțiuni de masă organizate acolo, ea a dat o mină de ajutor și la dezvoltarea gustului și interesului elevilor pentru carte. Nu întîmplător Giogloveanu Cornel sau Munteanu Ion de la această școală, au fost premiați în cadrul concursului literar organizat de Consiliul regional ARLUS Constanța. Buna pregătire a acestor elevi s-a datorat și felului cum au fost îndrumați în lecturile lor.

Și nici faptul că la acest șantier mai bine de 160 de tineri sînt purtători ai insignei „Prieten al cărții” nu este întîmplător.

Cu același interes se ocupă biblioteca și de îndrumarea bibliotecilor G.A.C. Moșneni, G.A.C. Palas, școala medie nr. 8 și 6 din Constanța, care sînt patronate de Șantierul naval. Aici, pe lângă că a organizat biblioteci mobile, a împărtășit cu multă dragoste bibliotecarilor respectivi întreaga ei experiență în muncă.

În dările de seamă, conducerea clubului a evidențiat deseori cu drept cuvînt activitatea tovarășei Bozdoc.

O astfel de bibliotecară face cinste colectivului în mijlocul căruia își duce munca.

Durere și minie

Publicăm astăzi un al doilea plan de lectură pentru cercurile de citit, chemate să popularizeze literatura închinată răscoalelor din anul 1907.

Acest plan, intitulat Durere și minie, cuprinde povestiri și fragmente literare din diferite lucrări care zugrăvesc represiunea monstruoasă a coaliției burghezo-moșieresti, în frunte cu regele, ce-a urmat după răscoale. Planul este precedat de un cuvânt introductiv în care se explică participanților cercurilor tema ce va fi citită. După fiecare fragment urmează teme pentru discuții asupra principalelor probleme ce se desprind din materialul recomandat.

Se spune că scriitorii inventează cele mai cumplite drame cu puțință. De obicei, orice întâmplare mai deosebită e socotită aidoma unui roman. Și totuși, de data aceasta romanele au fost mult întrecute de faptele reale. Cine citește în romanul *Răscoala* de Liviu Rebreanu, în *Desculț de Zaharia Stancu*, sau în *Zorii robilor* de V. Em. Galan, și în altele altele, descrierea masărelor la care s-au dat autoritățile și cirmuitorii statului în vremea răscoalelor din 1907, se cutremură și simte o îndreptățită revoltă față de călăii care, vinovați de starea neagră a țărănimii, își păzeau cu puștile și gloanțele soldaților viața de huzur și bunăstare. Dreptatea sumară și de multe ori naivă ce și-o făceau răsculații, alungind pe stăpini și arareori — și numai provocați — trecând la acte mai grave, era doar alinare a unei neînsemnate părți a suferințelor pe care ei le îndurau de veacuri. Vieți întregi de foame și mizerie, zeci de ani de trudă pe moșia boierească, fără zarea unei bucurii adevărate și tihnite, n-au fost totuși în stare să stingă căldura și raza omeniei din aceste suflete. Dar simpla încercare a robilor de a se ridica la un trai mai bun, înnebunește pe stăpînitori și guvernanți, îi face să arunce ca turbați armata asupra satelor, asupra celor lipsiți de apărare.

Acestei nebunii sîngeroase i-au căzut jertfă cei unsprezece mii de țărani uciși la 1907.

Să amînăm pentru cîteva clipe mărturiile scriitorilor. Să ne oprim mai întîi la acele acte și însemnări oficiale, acte cu date și iscălituri care au ieșit nu din fantezia romancierilor, ci din cercetările arhivelor timpului. Să le dăm lor cuvîntul și va fi de ajuns pentru a recunoaște că scriitorii n-au trebuit să inventeze de această dată, ci numai să aleagă și să povestească.

Iată doar cîteva din miile adunate :

I. Copie de pe ordinul diviziei 2-a nr. 11687 din 16 martie 1907 către Regi-Rovine nr. 26, 9 Artilerie, 1 Artilerie, 1 Călărași.

Mișcarea anarhică, care nu a încetat, se datorește, cu părere de rău, acțiunii puțin energice a comandanților.

Vă ordon să reprimați în mod exemplar, distrugînd totul și împușcînd pe capii răzvrătiților. fără a vă mulțumi făcînd numai prizonieri.

Comandanțul diviziei 2-a
General (ss) GIGURTU

În mai multe părți s-a semnalat din nenorocire că unii soldați ezită a trage sau trag pe deasupra și că nu toți ofițerii se conformă ordinelor date cu punctualitatea și energia reclamată de împrejurările nemăsurat de grave prin care trecem.

Pentru a pune capăt pe cât posibil acestei slări de lucruri, care, pe lângă grozava nenorocire care ne izbește, mai zdruncină și bunul renume al armatei, cunoaște vă rog, d-le general, a ordona pe cale conștientă următoarele:

- 1. Somațiile se vor face la distanță de 100 pași cei puțin.*
- 2. La comanda „la ochi”, ofițerii vor ieși pe flancuri, întorcându-se cu fața către trupă și vor verifica ochirea.*
- 3. Comanda foc nu se va da decit după ce ofițerii de pe flancuri vor fi ridicat sabia în semn că ochirea este corectă. Acest control este înlesnit prin prescripțiunea de a se ochi la picioare. Armele vor trebui deci să fie înclinate puțin în jos.*
- 4. Oamenii care se vor observa că nu dau direcția corectă armeei se vor trimite cu întâia ocazie la cea mai apropiată cazarmă.*
- 5. Ofițerii de orice grad care se vor abate cituși de puțin de la ordinele date și anume: a) de a nu parlamenta; b) de a face somațiile în contra bandelor devastatoare la scurte intervale și c) de a trage imediat după a treia somațiune, sau acei care vor arăta moliciune în urmărirea bandelor, vor fi numaidecât desărcinați de comanda ce au și vor fi trimiși la corp, comunicându-se ministrului”.*

Ministru, General (ss) AVERESCU

Numai aceste două mărturii și ar fi de ajuns pentru a dovedi monstruoasa crimă comisă de burghezii și moșierii împotriva țărănimii. Dar sînt prea multe pentru a nu pomeni, în treacă și altele.

Iată cîteva fapte, consemnate într-o dare de seamă întocmită la Președinția Consiliului de Miniștri în acea perioadă.

7 martie 1907. Raportul oficial vestește că la Botoșani au fost 4 țărani morți, 8 răniți, iar maiorul Boureanu, atins de un glonț.

8 martie 1907. În fața primăriei din Bădeni (Iasi) țărani au strigat către armată: „Stați, fraților, nu trageți în noi, căci sîntem frații voștri”.

9 martie 1907. La Vaslui s-a semnalat insubordonanță din partea soldaților.

13 martie 1907. În urma unei lupte din fața palatului administrativ din Galați, au căzut 5 țărani morți și cîteva răniți.

15 martie 1907. Soldații aflați în garnizoană la Putna au fost puși să scrie părinților și rudelor să nu vie la oraș cu gînduri rele, căci vor fi împușcați la barieră.

La Moțaței (Dolj) a tras armata în două rînduri. Au căzut 50 morți și 210 răniți.

La Popinzălești (Romanași) au căzut 40 morți.

La Bralova (Dolj) au fost omorîți 50 țărani.

Între Clejani și Corni au fost aproape 800 morți și răniți.

Și documentele continuă tot așa, înșirînd mii de cifre care arată morții, uneori și răniții, totalizați pe sate, pe județe, pe ținuturi, pe țara întregă. Armata, de al cărei renume se arată atît de grijuliu ministerul de război, avînd în frunte ofițeri, slugi plecate ale moșierilor, își făcea „datoria” ei înfiorătoare și tristă.

Iar ca încheiere, după ce țara fusese astfel liniștită, după ce ofițerii își făcuseră pe deplin „datoria” lor de a apăra marea proprietate și orînduirea burghezo-moșierească, același general Gigurtu cere comandanților în subordine cîte un așa zis „raport-memoriu asupra acțiunii lor proprii”. Observațiile nu sînt lipsite de interes.

„Răscoala a avut caracterul unei lupte de clasă — scrie unul din acești comandanți — a celei sărace contra celei bogate... Caracterul răscoalei este agrar iar cauza: grelele condițiuni de muncă.”

„Răscoala — scrie alt comandant — a fost efectul unei stări încordate de decenii între proprietatea mare și muncitorii...”

Adevărul își făcea loc, și dacă multă vreme a fost ascuns cu îndărătnicie și spaimă de către guvernanta vechiului regim, el a ieșit azi la iveală pe de-a întregul.

După această scurtă poposire în lumea prăfuită a vechilor documente, să ne întoarcem la cărțile pe care o clipă le-am dat uitării. Cele descrise de I. I. Mironescu, Paul Bujor, Liviu Rebreanu, Zaharia Stancu, Petru Dumitriu, V. Em. Galan, ca și de mulți alți scriitori, apar împușinate față de jalea și suferința care se întinsese în țară. Forța realistă a scriitorilor care au zugrăvit evenimentele din 1907 ne ajută să cunoaștem barbariile la care s-au dat autoritățile, boierii și arendașii față de țărani răsculați, ne ajută să trăim fiorul acelor zile măcar în parte.

PLAN DE LECTURA

MIRONESCU, I. I.: *Furtună Veteranul...* (1907). In vol.: *Scrieri alese*. București. E.S.P.L.A., 1953, p. 23—30. (Colecția „Biblioteca pentru toți”).

Povestirea oglindește momentul final al răscoalei, sălbateca represiune îndreptată împotriva răsculaților.

Veteran din războiul de independență de unde se întorsese cu mai multe medalii. Furtună a înțeles cât valorează aceste decorații date de rege și moșieri. Viața lui a devenit tot mai grea, în țara în care poporul rămăsese fără drepturi. De aceea, el a fost acela care a ridicat pe țărani din comuna lui la lupta pentru o viață mai bună. Când maiorul care comanda companiile de soldați venite în comună pentru a reprima mișcarea țărănilor, a ordonat schinguierea și apoi împușcarea lui, Furtună nu s-a înspăimântat. Plin de dirzenie el a spus călăului că poporul este hotărât să-și îndeplinească țelul pentru care s-a ridicat. Din demnitatea cu care se poartă și vorbește Furtună în fața schinguiitorilor, se vede că pentru el nevoile și sărăcia au fost o școală care l-a îndrjit și mai mult.

Teme pentru discuții.

1. Figura lui Furtună Veteranul ca exponent al țărânimii răscolate.
2. Izvorul curajului și dirzeniei lui Furtună Veteranul.

REBREANU, LIVIU: *Răscoala, Roman*. București, E.S.P.L.A. 1954, p. 497—508. (până la aliniatul „Grigore Iuga...”)

Ca și în celelalte locuri unde s-au aprins flăcările răscoalei, trupe militare se îndreaptă spre Amara sub conducerea prefectului și a prim-procurorului spre a proceda la „anchetarea” faptelor ce s-au petrecut în comună. Indrjiți, țărani încearcă să bareze drumul represorilor. Infricoșați de starea de spirit a răsculaților, comandantii ordonă deschiderea focului. Cad uciși nenumărați țărani, alții sînt grav răniți. Intrînd în sat, autoritățile încep „ancheta”. Sub ochii prefectului și prim-procurorului, maiorul Tănăsescu, comandantul trupei, ordonă, fără nici un fel de judecată, schinguierea și împușcarea celor ce-au stat în fruntea răsculaților.

Teme pentru discuții

1. Cum au răspuns guvernanta strigătelor de dreptate ale țărânimii muncitoare.
2. Atitudinea autorităților locale în fața schinguiirilor și crimelor la care s-au dat cei care au avut ordin să reprime răscoala.

STANCU, ZAHARIA: *Desculf.* [Vol.] 1. București, E.S.P.L.A., 1955, p. 185—(de la aliniatul „Au venit și la noi în sat călărașii”) — 194. (Colecția „Biblioteca pentru toți”).

După ce și-au făcut dreptate, pedepsind pe cei ce-i asupreau, țărani din Omida se reintorc la casele lor. Curînd însă armata își face apariția în sat. În fruntea ei se află colonelul Poenaru, stăpinul moșiei de prin partea locului, plin de setea de a se răzbuna pe cei ce-au îndrăznit să ceară pămînt, pîine și libertate. Pe baza listei întocmite de popă, 20 de țărani în frunte cu Uțupăr, urmează a fi împușcați. Înainte de a cădea secerăți de gioanțele călăilor, răsculații strigă în fața colonelului înspăimîntat, că lupta lor nu a fost zadarnică, că va veni și ziua cînd cei oropsiți se vor putea bucura de roadele muncii lor.

Teme pentru discuții

1. Cruzimile comise de represori.
2. Atitudinea demnă a răsculaților în fața călăilor.

Fragmentul indicat reprezintă unul din aspectele cele mai tipice ale sîngeroasei reprimări din primăvara anului 1907. El marchează, în același timp, eșecul revoltei care fiind pornită la împlinire, fără pregătire, nici nu putea să aibă altă soartă.

Țăranii răsculați se îndreaptă spre oraș în ceată mare. La început sînt întîmpinați de forțe militare slabe.

Autoritățile cer ajutor. Sînt pe cale să sosească trupe noi, anume instruite pentru a trage în țărani. Cînd ofițerii dau ordin să se tragă, ostașii își descarcă armele în aer, refuzînd să-și omoare părinții și frații ridicăți să-și apere dreptatea călcată în picioare de boieri. Intre timp sosesc regimentele așteptate și de data asta o ploaie de gloanțe se abate asupra răsculaților. Cei prinși sînt urcați în lanțuri pe bordul unui șlep și apoi miinați în cîmpie, fiind împușcați pe la spate.

Teme pentru discuții.

1. Credința răsculaților în dreptatea cauzei lor.
2. Continuarea luptei pentru pămînt și libertate de cître țărani muncitori.

JUSTUS: *In zile de răscoală*. Insemnări din carnetul unui pirjolit. În vol.: *Din literatura lui 1907*. București, E.S.P.L.A., 1951, p. 123—126, (Colecția „Biblioteca pentru toți”).

Este vorba de un articol apărut în ziarul „Facla”, sub forma unor însemnări ale unui boier a cărui moșie a fost devastată de țărani răsculați. Din aceste însemnări reiese cruzimea guvernului burghez-moșieresc în reprimarea răscoalelor din 1907, amintindu-se în numele căror interese satele au fost bombardate, țărani uciși, femeile necinstite.

Teme pentru discuții.

1. Guvernul burghez-moșieresc, apărător al intereselor exploataților.

GALAN, V. EM.: *Zorii robilor*. Roman. Ediția 3-a București, E.S.P.L.A., 1957, p. 346—357.

Scriitorul povestește în fragmentul recomandat scena petrecută în gara Pașcani, atunci cînd, după arestarea țăranilor răsculați aceștia sînt aduși într-un vagon plumbuit pentru a li dați pe mina justiției.

Muncitori cefești ală de acest lucru Părăsind atelierele vin în masă la gară pentru a elibera pe țărani. Încercarea lor dă însă greș. La comanda ofițerilor, armata le barează drumul împingîndu-i înapoi în ateliere. Totuși muncitorii nu cedează. Tinărul Timofte, muncitor din atelier, reușește să deștece vagonul, și să dea astfel drumul țăranilor închiși.

Teme pentru discuții.

1. Ajutorul acordat de muncitori țăranilor răsculați.
2. Cauzele înfrîngerii răscoalelor țărănești din anul 1907.

NEAGU, I.: *Povestea rezervistului*. În vol.: *Din literatura lui 1907*. București, E.S.P.L.A., 1951, p. 129—139, (Colecția „Biblioteca pentru toți”).

Punînd să istorisească amintirile unui rezervist, chemat la oaste în timpul răscoalelor din 1907, autorul face să retrăiască în fața cititorilor evenimentele cumpilate din acel an. Scriitorul subliniază refuzul marelui mase a soldaților de a trage în răsculați, pe care îi socotesc frații lor. Acestui refuz îi cade victimă sergentul Oprea Gheorghe, ucis de ofițer pentru că nu a vrut să tragă în răsculați, ca și sergentul Sireteanu care preferă să se omoare decît să fie pârtaș la împușcarea unui grup de bătrîni.

Teme pentru discuții

1. Comportarea soldaților față de răsculați.

IONESCU, JOHNSON, N.: *Insemnările unui marinar*. Prezentare literară de S. Păstorescu. București. E.S.P.L.A., 1956, p. 512 (de la aliniatul „Multă vreme au ținut minte...”) — 517 (pînă la aliniatul „În primăvara încă plină...”).

În acest fragment se povestește frămîntarea care a cuprins pe soldații din compania comandată de autor la aflarea știrilor despre izbucnirea răscoalei. Primind ordinul să trimită oameni pentru reprimarea răscoalei, comandantul companiei își adună ostașii și le cere să nu-și încarce conștiința trăgînd asupra răsculaților.

Intorcându-se de la potolirea răscoalei, ostașii raportează comandantului că n-au tras nici un glonte, arătându-i cartușierele pline, așa cum au fost la plecare.

Teme pentru discuții

1. Atitudinea soldaților față de țărani răsculați.

NICULESCU—BUZAU, N.: *Suveniri teatrale*. 1889—1956. București, E.S.P.L.A., 1956, p. 131 (de la „Sintem în ianuarie 1907”) — 134.

În fragmentul recomandat autorul povestește câteva din întâmplările petrecute în decursul activității sale teatrale din anii 1904—1907.

În ianuarie 1907, Niculescu-Buzău și tenorul Leonard organizează împreună o trupă de operetă, după ce pînă atunci cutreieraseră multe orașe din țară jucînd în compania lui C. Grigoriu.

În timpul turneului început în ianuarie 1907, Niculescu-Buzău are prilejul să observe efectele răscoalei țărănești asupra vieții orașenești, precum și reprimările sălbatice la care a fost martor ocular și pe care el ni le povestește în cartea sa.

Teme pentru discuții

1. Solidaritatea muncitorimii de la orașe cu țărani răsculați.

2. Țărancele muncitoare alături de bărbații lor în lupta pentru un trai mai bun.

BUJOR, PAUL: *Măcar o lacrimă*. În vol.: *Scrieri alese*. București, E.S.P.L.A., 1951. (Colecția „Biblioteca pentru toți”).

Schița înfățișează durerea unui bătrîn țăran, care vine să-și caute fiul ucis printre leșurile adunate la marginea satului și păzite cu strășnicie de armată. Dar cînd găsește corpul celui ucis, sentinela care-l vedea, îl împușcă.

Teme pentru discuții

1. Cum se reflectă cruda represiune a guvernelor reacționare în schița lui Paul Bujor.

BUJOR, PAUL: *Urme după 1907*. În vol.: *Scrieri alese*. București, E.S.P.L.A., 1951. (Colecția „Biblioteca pentru toți”).

Într-un sat, în duminica Florilor, cîțiva băieți, în rîndul cărora se găsesc și orfani rămași în urma singeroaselor represiuni din 1907, încep să se joace. Unii fac pe soldații, alții pe țărani răsculați, amintînd astfel prin jocul lor evenimentele anului singeros. Jocul este privit cu multă duioșie de către moș Ion care-și spune „De bună seamă le va rămîne ceva din durerile noastre. Vor apuca oare măcar ei, sărmanii, vremuri mai bune!?”

Teme pentru discuții

1. Jocul copiilor — imaginea singeroaselor represiuni din anul 1907.

2. Cum se reflectă anul revoltelor în conștiința țărănimii muncitoare.

VISSARION, I. C.: *Epilogul răscoalei*. (Din romanul „Răsculații”). În vol.: *Din literatura lui 1907*. București, E.S.P.L.A., 1951, p. 48—57. (Colecția „Biblioteca pentru toți”).

Povestirea înfățișează unul din aspectele tragice ale evenimentelor din 1907. Ne aflăm la curtea unei moșii unde țărani au venit la împărțeala locurilor în dijmă. Ei au adus daruri ca să înduplece pe ipistatul moșiei să le facă învoire pentru pămînt mai mult, dar cea mai mare parte din pămînt și cel mai bun îl oprește boierul. Cu acest prilej țărani își spun păsurile și necazurile, căci n-au trecut decît 3 ani de la reprimarea răscoalei. Printre ei se află și Sulă care în 1907 a fost în armată și ascultînd pe ofițeri a tras în răsculați. Povestirea lui despre cruda reprimare este una din paginile zguduitoare ale acelor zile.

Teme pentru discuții

1. Despre felul nedrept cum continuă să se facă invoirile agricole pe moșiile boierești.

Oreuzită seară literară

Implinirea a 50 de ani de la marile răscoale țărănești din 1907 a prilejuit pentru instituțiile culturale din țara noastră organizarea de ample și interesante manifestări de masă.

Inițiative lăudabile au avut numeroase biblioteci raionale, satești și ale căminelor culturale de pe cuprinsul regiunii Iași, care sub îndrumarea bibliotecii regionale au programat o serie de acțiuni cu cartea pentru cinstirea acestui eveniment de o deosebită importanță pentru poporul nostru muncitor.

Folosind cele mai variate forme ale muncii cu cartea — seri literare, simpozioane, întâlniri între cititori și participanți la răscoalele din 1907 — aceste biblioteci au adus o contribuție însemnată la cunoașterea și răspândirea cărților care descriu eroicele răscoale din 1907.

Flămânzi. Un sat ca multe altele de pe cuprinsul Republicii noastre. Sat de oameni harnici și muncitori, cu gospodăria înfloritoare, în care pulsează cu putere viața nouă. Astăzi, în satul Flămânzi este o școală în care predau 12 cadre didactice. Pe lângă școală funcționează o grădiniță de copii. Există și un cămin cultural cu o bibliotecă înzestrată cu 1500 volume. Căminul cultural are un aparat de radio și un cinematograful. În sat există dispensar, casă de nașteri, cooperativă, întovășire agricolă, o fermă zootehnică de Stat. Alfabetismul a fost lichidat, ca în multe sate ale patriei noastre.

Și totuși Flămânzi e un sat deosebit și cu faimă. De aici a pornit acum 50 de ani vapoia răscoalelor țărănești, care a cuprins țara de la un capăt la altul.

În sat mai trăiesc doi din participanții la răscoală, bătrînii Nicolae Ungureanu și Dumitru Gogescu. În ciuda vârstei lor înaintate, ei pot să povestească multe.

Flămânzii anului 1907. Sărman sat de oameni flămânzi, pe una din cele mai bogate moșii boierești din Moldova. O singură școală pentru cele 3 sate ale comunei (Flămânzi, Poiana, Cordon) în care predau 2 învățători. Sute de neștiutori de carte. Sărăcie și exploatare nemiloasă.

După decenii de mistificări și încercări zadărnice de a așterne pulberea uitării peste singeroasele evenimente din 1907, astăzi împlinirea a 50 de ani de la răscoalele țărănești a fost comemorată cu smerenie și mândrie în satul Flămânzi.

În cadrul manifestărilor culturale ce au loc între 15 februarie — 15 martie a. c. biblioteca căminului cultural din Flămânzi a organizat o reușită seară literară închinată lui 1907, cu concursul și sprijinul organelor locale de stat și de partid și al cadrelor didactice.

În ziua de 27 februarie a. c., cu tot viscolul și vremea rea de afară, în sala căminului cultural se strînseseră peste 80 de țărani muncitori, tineret și școlari, pen-

Bătrînul Nicolae Ungureanu, din com. Flămânzi povestește pionierilor amintiri din timpul răscoalei.

tru a lua parte la această manifestare deosebită. Erau prezenți și cei doi bătrini Nicolae Ungureanu și Dumitru Gogescu, invitați în mod special pentru a vorbi cititorilor bibliotecii despre evenimentul la care au fost părtași cu 50 de ani în urmă.

În sala frumos pavoazătă, biblioteca a organizat o expoziție de cărți *Cartea și presa despre 1907*. Alături de lucrări ale prozatorilor și poezilor noștri clasici și contemporani, care zugrăvesc evenimentele anului 1907, erau expuse articole din presa centrală și locală închinată aceluiași eveniment. Expoziția era completată cu extrase din volumul de versuri *1907* de Tudor Arghezi, fotografii și reproduceri după picturi legate de temă, care-i dădeau un aspect viu și interesant.

Seara literară a fost deschisă de președintele sfatului popular comunal, care a relevat inițiativa bibliotecii căminului cultural de a organiza această manifestare, în cadrul acțiunilor pe plan local pentru comemorarea răscoalelor din 1907. Frumosul și bogatul program al serii literare a fost prezentat de directorul căminului cultural.

În prima parte a vorbit tovarășa Clușciulescu Elena, profesoară de istorie la școala elementară din sat. În cuvintele sale, dar atrăgătoare, ea a înfățișat în linii generale situația social-politică și economică din țara noastră în preajma anului 1907, starea de mizerie și înrobire în care se afla țărănimea muncitoare, descriind în mod special crințele suferințe ale țărânimii din Flămânzi, de la care a pornit semnalul revoltelor. Pilda țăranilor din Flămânzi, care se ridicaseră pentru pământ și dreptate a fost urmată de milioanele de țărani de pe cuprinsul țării noastre. *Jerfa celor 11.000* de țărani, cît și felul cum s-au desfășurat răscoalele au arătat uriașele energii revoluționare ale țărânimii, eroismul ei, spiritul ei de luptă.

Partea a doua a programului a cuprins o expunere literară pe tema *1907 oglindit în literatură*, făcută de tovarășa Apostu Maria, profesoară de limba ro-

mină și bibliotecara căminului cultural. Enumerînd o serie de opere literare ale scriitorilor noștri clasici și contemporani, inspirate din evenimentele anului 1907, expunerea a scos în evidență rolul intelectualilor înaintați, scriitori legați de popor, care au exprimat cu curaj simpatia lor față de cauza răsculaților, înfierînd rolul odios al monarhiei în organizarea reprimării răscoalelor. Revelatoare sînt lucrările: *Din primăvară pînă-n toamnă* de I. L. Caragiale, *Noi vrem pămînt* de G. Coșbuc, *Jerfa celor douăsprezece mii din Pamflete* de N. D. Cocca, *Răscoala* de L. Rebreanu, *În ziua aceea de mart 1907* de M. Sadoveanu, *Desculț* de Z. Stancu, *1907*, de Tudor Arghezi, etc.

Trecînd la ilustrarea operelor amintite, tovarășa Apostu a citit cîteva fragmente care evocau diferitele etape ale răscoalelor. Expunerea clară și pe înțelesul tuturor a fost mult apreciată de ascultători. S-a dat apoi cuvîntul bătrînului Nicolae Ungureanu. Micuț de statură, cu părul și mustățile complet albe, părtașul răscoalei din Flămânzi își începe vorba, într-o tăcere impresionantă. „Parcă văd și astăzi. Aveam doar 28 de ani. Ne-am adunat peste 400 de oameni în fața primăriei, ca să așteptăm pe vechitul moșier, unu'l Iorgu Constantinescu. Ningea și viscoala și noi eram flămînzi. Trebuia să încheiem învoielile cu boierul pentru anul care începuse. Trei zile ne-a purtat pe drumuri...” Și vorba molcomă și aproape stinsă evoca amintiri dureroase. Din cînd în cînd intervine în povestire și Dumitru Gogescu „Stai, ai uitat să spui că...”. Și astfel acești doi bătrîni, citesc din cartea vremii fapte și date concrete, care fac cunoscut celor mai tineri viața frămîntată și obidită care au trăit-o pe timpul regîmului burghez-moșieresc.

„Sintem fericii c-am apucat să trăim zilele de azi — își încheie povestirea Nicolae Ungureanu, — partidul a împlinit visul de veacuri al țăranilor — pămîntul e al nostru, al celor ce-l muncim”.

Seara literară se încheiase, dar nimeni nu se îndura să plece acasă. Cuvintele bătrînilor mai pluteau încă în sală.

ȘTIRI DIN LUMEA CĂRȚILOR ȘI A BIBLIOTECILOR

La începutul anului școlar curent Institutul de biblioteconomie „N. K. Krupskaja” din Leningrad a fost vizitat de cîteva delegații din străinătate. Una din aceste delegații, a fost din India, condusă de Sohan Sing, directorul direcției bibliotecii.

Sohan Sing a ținut un referat despre activitatea bibliotecilor din India.

Întîlnirea s-a desfășurat într-o atmosferă deosebit de cordială, auditoriul exprimîndu-și sentimentele lui sincere față de poporul indian care a realizat succese importante în domeniul dezvoltării bibliotecilor.

Colectivul bibliotecii regionale din Arhanghelsk are o bibliotecă mobilă de 300 de cărți într-un cămin unde locuiesc 500 muncitori.

Pentru popularizarea fondului de cărți al bibliotecii s-a organizat o seară literară la care s-a ținut conferința *Despre rolul cărții în educația comunistă* urmată de un program artistic, dat de un colectiv de artiști amatori.

Colectivul bibliotecii regionale din Smolensk „N. K. Krupskaja” a sărbătorit a 80-a aniversare a Evgheniei Timofievna Andreeva care a lucrat peste 50 de ani la biblioteca pentru copii.

Direcția culturală regională din Iaroslav împreună cu biblioteca regională au organizat o consfătuire cu responsabilii bibliotecilor raionale pe tema „Biblioteca raională, centru metodic al activității bibliotecare din raion”. În cursul pregătirii consfătuirii, melodiștii bibliotecii regionale au studiat pe teren activitatea metodică din diferite raioane, povestind la consfătuire, observațiile lor critice constatate pe teren.

Ediția de stat pentru literatură din Moscova a tipărit o nouă culegere în 15 volume din opera lui Hugo, cu un tiraj de 150.000 exemplare pentru fiecare volum.

De la anul 1917 pînă în prezent operele lui Victor Hugo au fost tipărite în Uniunea Sovietică într-un tiraj total de 12.400.000 exemplare.

La o expoziție recent organizată de Biblioteca de Stat din Berlin au fost expuse cărți și manuscrise rare care atrag numeroși vizitatori.

Printre piesele expuse se află și o carte cu formatul cel mai mic. Ea nu întrece mărimea unui timbru poștal.

Cartea cuprinde un studiu științific din opera lui Galileu. Ea a fost tipărită în anul 1615 și numără 160 de pagini.

Ediția nouă pe anul 1957 a *Indexului translationum* publicată de U.N.E.S.C.O., aduce un bilant al traducerilor apărute în 1955 în 55 de țări. Numărul acestor traduceri depășește 24.000. Ca și celelalte 7 volume precedente ale acestui repertoriu internațional, bibliografia traducerilor care constituie corpul lucrării, este împărțit în capitole care corespund țărilor în care au fost publicate traducerile. În fiecare din aceste capitole, operele sînt aranjate în ordine alfabetică a autorilor.

Dintre clasici, Tolstoi a fost tradus de 23 de ori în 1955. El este urmat de Shakespeare, Andersen, Gorki, Cehov, Balzac și Jak London. Jules Verne este scriitorul ale cărei lucrări sînt cele mai mult traduse în Cehoslovacia, Italia, Jugoslavia și Uniunea Sovietică.

Lucrările, discursurile și broșurile lui Lenin au fost traduse în 328 de diverse limbi din Uniunea Sovietică și în 43 de limbi în afară de U.R.S.S.

Biblioteca națională „Vasil Kolarov” din Sofia a comemorat anul trecut 75 de ani de la fondarea ei. Cu această ocazie biblioteca a făcut să apară un volum omagial cuprinzînd articole în legătură cu istoricul acestui așezămînt, precum și date interesante cu privire la întreaga activitate a bibliotecilor din Bulgaria.

Calendarul nostru

19

mai. Se împlinesc 45 de ani de la moartea scriitorului clasic polonez Boleslaw Prus. Scriitorul, pe adevăratul lui nume, Aleksander Glowacki, s-a născut în anul 1847 într-o familie de nobili scăpătați. La vârsta de 16 ani ia parte la răscoala de eliberare națională și este închis. După absolvirea liceului în anul 1866, Prus se înscrie la facultatea de fizică și matematică a universității din Varșovia, dar după doi ani, datorită grelelor condiții materiale în care se zbătea, este silît să-și întrerupă studiile. Pentru a putea trăi el dă lecții, lucrează într-o fabrică ca lăcătuși și, în sfârșit, din anul 1872 se consacră ziaristicii și literaturii. După publicarea unor remarcabile schițe, nuvele și povestiri, care demască racilele societății capitaliste, Prus publică romanul *Avantpostul* în care zugrăvește tabloul veridic al vieții grele al țăranilor polonezi. Dar lucrarea cea mai importantă a scriitorului este romanul *Păpușa*, apărut și în limba română, operă în care se face o critică aspră a nobilimii feudale și a burgheziei, lipsită de valori morale și intelectuale, incapabilă de a împinge înaintea viața socială a Poloniei.

Prus mai este autorul romanelor *Emancipatele*, *Faraonul*, precum și al romanului neterminat *Przemiany* care prezintă descompunerea sistemului capitalist.

De consultat: Prus, Boleslaw: *Păpușa*. Vol. I. București, E.S.P.L.A., 1954, 528 p. ([Studiu introductiv.] Boleslaw Prus, un mare clasic al literaturii polone de I. C. Chițimba, p. 5—15) (Colecția „Clasicii literaturii universale”).

22

mai. S-a născut în anul 1812 scriitorul Gheorghe Sion. Făcînd parte dintr-o familie de boiernași cu multe relații dar cu puțină stare, scriitorul, după ce-și face primele studii acasă, își desăvîrșește educația la Colegiul Sf. Sava. La vârsta de 20 de ani, după moartea mamei sale, intră ca funcționar copist la Departamentul dreptății din Iași. În acest timp își publică primele lucrări literare. Participant la revoluția din 1848, Sion reușește să scape de arestare fugînd în Ardeal unde ia parte la marea adunare de la Cîmpia Libertății. După convenția de la Balta Liman (1849) Sion se întoarce în țară unde ocupă funcția de arhivar al statului. El desfășoară acum o rodnică activitate pe tărîmul traducerilor, contribuind astfel la popularizarea valorilor literaturii universale. Paralel cu aceasta desfășoară și o vie activitate publicistică și scriitoricească. Din operele lui amintim *101 Fabule*, piesa *La Plevna* consacrată faptelor vitejești ale oamenilor simpli în războiul de independență, piesele *Influența morală*, *Candidat* și *deputat*, în care demască politicianismul burghez, etc. Anul trecut a apărut volumul de *Suvenire contimpurane* operă de maturitate a scriitorului care conține cea mai valoroasă parte a scrierilor sale.

De consultat: Cioculescu, Șerban: Un memorialist talentat: G. Sion. *Gazeta literară*, 20.XII.56, p. 5; Cioculescu, Șerban: Limba literară a lui G. Sion. *Gazeta literară*, 27.XII.56, p. 5; Cioculescu, Șerban: Ascendența memorialistului G. Sion. O familie moldovenească înainte de unire. *Gazeta literară*, 10.I.57, p. 2; Cioculescu, Șerban: Paharnicul Costache Sion. O familie moldovenească înainte de unire. *Gazeta literară*, 17.I.57, p. 2; Cioculescu, Șerban: Paharnicul Constantin Sion, arhondologul. O familie moldovenească înainte de unire. *Gazeta literară*, 31.I.57, p. 2 și 4; Sion, Gheorghe: *Proză. Suvenire contimpurane*. București E.S.P.L.A., 1956. 480 p. ([Studiu introductiv.] Un clasic uitat de Radu Albala, p. 3—45) (Colecția „Biblioteca pentru toți”).

BIBLIOGRAFIE

SITUAȚIA POLITICĂ, ECONOMICĂ ȘI POLITICĂ EXTERNĂ A ȚĂRILOR CAPITALISTE

KARTUN, DEREK: *Marea Britanie, 1956. O țară la răscruce.* București, Editura de stat pentru literatură politică, 1957, 136 p., lei 3.

Derek Kartun este un nume cunoscut cititorilor din țara noastră prin cartea sa *Africa, Africa. Un continent care se trezește*. În noua sa lucrare, autorul a încercat și a realizat un tur de forță. În mai puțin de 140 de pagini, el a făcut o secțiune transversală a unei țări atât de pline de contradicții, atât de împovărată de tradiții îndelungate și de probleme nerezolvate cum este Anglia. Vrînd, nevrînd, autorul a trebuit să se limiteze la aspectele pe care el le socoate cele mai revelatoare și alte aspecte, de a căror importanță își da prea bine seama, ca de pildă, legăturile metropolei cu imperiul, sint, în mod deliberat, omise. Ordinea în care sint expuse considerațiile autorului poate fi țarăși socotită arbitrară. Locul ce este rezervat Angliei în planurile strategice americane este discutat între un capitol privitor la exodul populației sătești spre orașe și un alt capitol privitor la apariția unei probleme rasiste în Marea Britanie. Dar realul talent publicistic al lui Derek Kartun se vedește prin această alegere arbitrară, dar nu lăsată în seama hazardului, a aspectelor tratate, prin această construcție arbitrară, dar plină de măiestrie, a unui material bogat, bine studiat, complet asimilat și care este expus în așa fel încît atenția cititorului să nu slăbească nici un moment.

Derek Kartun ne oferă mult mai mult decît o culegere de date și considerații asupra problemelor Angliei. El ne introduce în atmosfera specifică a acestei țări, ne face să înțelegem cum ceea ce un scriitor francez a numit „criza Mării Britanii în secolul al XX-lea” se reflectă în viața de toate zilele a omului de rînd.

TEHNICĂ

STERNFELD, A. A.: *Zborurile interplanetare.* București, Editura Cartea Rusă, 1957, 76 p., lei 1,05 (Colecția „Știința pentru toți” nr. 110).

După ce face un scurt istoric al aeronauticii (știința zborului în spațiul cosmic) a cărei dezvoltare a fost posibilă datorită progreselor astronomiei și apariției rachetelor, Sternfeld se ocupă de posibilitățile reale ale zborurilor interplanetare în momentul de față. Autorul înfățișează mai întii greutatea ce trebuie învinse pentru realizarea zborului în spațiul cosmic, descrie viitorul prototip al navei cosmice care se presupune a fi racheta, pentru a se ocupa apoi de felul cum trebuie construită viitoarea navă cosmică. Deosebit de interesant este capitolul II, în care autorul arată cum va decurge decolarea navei cosmice, zborul interplanetar, viața aeronauților în navă cosmică, cum se va efectua coborîrea și în fine, sint prezentate pericolele pe care le prezintă zborul cosmic, pentru prevenirea cărora savanții lucrează de zor.

Capitolul următor *Satelitul artificial al pămîntului* tratează despre construirea satelitului artificial și scopul utilizării acestuia. Se arată că satelitul artificial va permite meteorologiei moderne stabilirea exactă a legilor la care sint supuse procesele atmosferice. Ultimul capitol, *Zborurile cosmice*, aduce date noi asupra posibilității efectuării zborurilor în lună, în planeta Marte, Venus și la celelalte corpuri cerești. Autorul subliniază în încheiere că toate aceste călătorii interplanetare vor permite să se vadă dacă există viață și pe celelalte planete ale sistemului nostru solar și totodată dacă planetele și sateliții lor posedă bogății naturale care vor putea fi folosite spre binele omenirii.

LITERATURA

GALL, MATEI: *Masacrul.* București, Editura tineretului, 1956, 239 p., lei 4,05.

Ororile săvîrșite de fasciști, de hitleriști și de slugile lor din țările vremelnice ocupate, au prilejuit, cum era și firesc, o întreagă literatură, menită a reaminti con-

științei umane de prelutindenii ceea ce a însemnat dominația pumnului, a glontelui și a mitralierei, dar și a galvaniza energiile oamenilor muncii de pe întreg globul pământesc în lupta hotărâtă împotriva ultimelor rămășițe retrograde ale celor care mai visează la un nou război mondial.

Masacrul, se situează printre acele cărți, adevărate acte de acuzare ale omeniei; ultragiante — cărți care impresionează adinc pe cititori.

În paginile cărții se povestește despre întâmplările ce se petrec într-o închisoare situată dincolo de Prut, în care au fost vîrți comuniști din țară și din regiunile vremelnice ocupate, partizani și elemente progresiste, care trăiesc sub teroarea comandanților — unelte mîrșave ale asasinilor nemți și antonescieni.

Într-o zi li se anunță deținuților politici romîni că regiunea va fi evacuată și ei vor fi transportați în țară. Bucuria lor e fierbinte; în sfîrșit, vor vedea pămîntul patriei, vor continua acolo lupta pentru dreptate, pentru adevăr, pentru socialism.

Dar în puterea nopții ușile celulelor se deschid. Asasinii nemți și paznicii romîni își fac apariția și încep să-i secere cu armele de foc. Comuniștii primesc cu bărbăție moartea. Ei sînt convinși că s-au jertfit pentru binele clasei muncitoare, sînt convinși că triumful socialismului e o realitate luminoasă, de necontestat.

Din grupa celor care supraviețuiesc masacrului, Petre și Isac, care au căzut odaia cu tovarășii lor, fără a fi uciși, continuă lupta. Ei trebuie să ajungă în țară să dea de veste Partidului de cele petrecute în închisoare.

Și cum Isac, grav bolnav, nu-l poate însoți, Petre e acela care, înfruntînd primejdiile, ajunge în țară și ia legătura cu Partidul, încadrîndu-se imediat în lupta ilegală împotriva fascismului.

Simplu, dar emoționant acest sfîrșit de roman anunță de fapt continuarea acțiunii care va însemna — așa cum s-a și întîmplat — zdrobirea fascismului, a tuturor forțelor întinericului și izbînda luminii, a socialismului.

MAZILU, TEODOR: Insectar de buzunar. București, E.S.P.L.A., 1956, 171 p., lei 2. (Colecția „Luceafărul“)

Autorul a strîns în această culegere o serie de schițe satirice prin care înfățișează rămășițele vechii societăți burgheze infiltrate în viața socială de astăzi prin persoana unor indivizi imorali, fățarnici, fanfaroni, lingușitori, egoiști, poltroni și îngîmfați, cocoțați unii din ei în posturi de

îrăspundere, dar incapabili pînă la urmă să-și ascundă adevărata lor față.

Oușor Pasăre din schița cu același nume seamănă cu toți reclamagii care-și pun înainte merite ce nu le au, după cum individul ce se ascunde anevoios sub o spoială de cultură (*Larva*) va trebui în cele din urmă să-și dea arama pe față, mărturisindu-și disprețul pentru toate valorile culturale și prin aceasta dușmănia lui față de regimul care promovează răspîndirea marilor opere de artă.

Schițele din *Insectarul de buzunar* sînt mai mult o prezentare de portrete a unor tipuri de care ne mai izbim încă, cum sînt de pildă Ion Ilie din *Buricul pămîntului*, care abuzînd de bruma lui de putere crede că poate să împiedice mersul firesc al lucrurilor, sau *Domnul „Nu admit! Protestez!“* mereu ofensat cînd i se amintesc lucruri neplăcute. Din această categorie de tipuri fac parte și tovarășul *Fă în așa fel încît!* retras prudent îndărătul unei rețele de formule găunoase, dar niciodată în stare să dea oamenilor o îndrumare practică, *Tovarășul „Pe bază de tabel“* care se luptă să dea vieții un sens strict unitar pentru ca nimic să nu se miște fără o prealabilă înscriere în ordinea de zi concepută bineînțeles numai de el.

Uneori autorul își culege pentru insectarul său de buzunar exemple din viața de familie ca de pildă în *Ai stricat toată seara* unde contradicțiile omului educat în vechea societate răbufnesc în raporturile conjugale, ca și în *Optimismul* unde avem de-a face cu o speță de soț nu mai puțin obișnuit în relațiile de familie burgheze.

SHAW, GEORGE BERNARD: Teatru. București, E.S.P.L.A., 1957, 556 p. cu portr. lei 9,75 (Colecția „Clasiții literaturii universale“).

Apariția unui volum de *Teatru* de George Bernard Shaw trebuie consemnată ca un important eveniment literar. Popularul și prețuitul George Bernard Shaw, începe a fi tot mai cunoscut și prețuit, în adevărata sa valoare de creator, romancier, critic și dramaturg de către păturile cele mai largi ale publicului cititor și spectator din țara noastră. Funcționar mărunț o vreme, la Dublin și apoi la Londra, se dedică scrisului destul de tînăr, atacînd cu succes romanul. După zece ani, însă, de activitate publicistică, Shaw se dedică dramaturgiei, care avea să-i aducă faima în lume, iar în 1925 premiul Nobel, și să-i permită să-și exprime cel mai bine convingerile sale adînc umanitare despre om și societate. Crescut la școala diferitelor mișcări sociale, căutînd mereu o soluție

pentru ieșirea din criza orînduirii capitaliste, marele scriitor și-a îndreptat cu încredere privirile către Uniunea Sovietică, primul stat socialist din lume unde poporul muncitor își construiește singur soarta, stăpîn pe roadele muncii sale. Această prețuire se întărește încă după vizita sa în statul sovietic în 1931.

Intreaga sa operă dramatică exprimă într-un fel sau altul această negare a orînduirii capitaliste din lume în care trăia și această căutare a unei soluții mai favorabile semenilor săi chiar cînd ea nu este decît vag schițată de unele personaje.

În *Profesiunea doamnei Warren*, piesă apărută în anul 1894, ca și în *Maiorul Barbara* terminată în 1905, sînt atacate principii fundamentale ale orînduirii burgheze, care la distanțe de zeci de ani oferă aceeași imagine. Buna stare a unora se întemeiază pe împilarea altora. Doamna Warren patronează o casă de toleranță, marele afacerist Undershaft e un fabricant de armament și un profitor al nenorocirilor oamenilor. În *Pygmalion* (1921) autorul discută situația omului simplu în organizarea socială nedreaptă capitalistă, ca și în *Ucenicul diavolului* (1897) piesă istorică, în care aluzia la prezent e bine distinctă. În *Cărțile mame* (1929) G. B. Shaw încearcă și o privire în viitor, legat de prezentul pe care nu l-a ignorat niciodată.

Îmbogățit cu amplul studiu al criticului Silvian Iosifescu, volumul de *Teatru publicat* la E.S.P.L.A. devine un prieten al iubitorilor de teatru și de literatură de cea mai bună calitate din țara noastră.

ZOLA, EMILE: Excelența Sa Eugène Rougon. București, E.S.P.L.A., 1957, 420 p., lei 11. (Colecția „Clasicii literaturii universale”).

Romanul *Excelența sa Eugène Rougon* este al șaselea volum din ciclul *Familia Rougon Macquart* de Emile Zola, apreciat ca o istorie naturală și socială a unei familii sub imperiul al doilea francez (1852-1870).

Eugène Rougon, un fost mic avocat de provincie, împins de ambiție profitînd fără nici un scrupul de împrejurările anormale, favorabile unor ascensiuni rapide, ajunge să dețină pe rînd, președinția consiliului de stat, ministerul de interne, postul de ministru fără portofoliu. În aceste calități, pentru a justifica încrederea cu care îl onorează împăratul Napoleon al III-lea, și pentru a servi clica de profitori care îl ajutase să se ridice, el săvîrșește cele mai grosolane abuzuri în numele unor principii false de libertate, în scopul înăbușirii oricărui protest al dreptății și libertății ultragiutate. Sub fațada

strălucitoare a vieții de la curtea imperială, în jurul persoanei lui Rougon — „ilustrul” — se ascunde corupția cea mai cinică, oportunismul cel mai lacom. Insuși Rougon ilustrează în modul cel mai desăvîrșit această corupție prin echilibristica pe care o face cu principiile de adevăr și libertate pe care le proclamă la momentele oportune, pentru a-și dovedi atașamentul față de împăratul protector, care le îngăduie, căci are nevoie de abuzurile ministrului său devotat.

Romanul *Excelența Sa Eugène Rougon*, socotit prima mare frescă politică a literaturii franceze, este asemenea unui uriaș insectar în care marele talent al lui Zola a fixat cu măiestrie, la locul lor, figurile unei societăți în descompunere, care se svîrcolesc ridicol înainte de a pieri.

CĂRȚI PENTRU COPII ȘI TINERET

CAZIMIR, OTILIA: Intuneric. București, Editura tineretului, 1956, 128 p., lei 2,05.

Deși cele 16 schițe care cuprind volumul sînt cu teme variate, au totuși o trăsătură comună: revolta împotriva întunericului, obscurantismului și misticismului ce domnea altădată la sate.

Iată, de pildă, cazul unei bătrîne de la țară, al cărei nepot este bolnav. Respingînd sfatul învățătorului care o trimite cu bolnavul la medic, ea lasă copilul pradă morții, nevoind să se cîntească din superstițiile ei de o viață întreagă.

În *Sămnuț*, maica Măgdalina trage să moară cu toată îngrijirea celorlalte mame, care i-au pus pe piept raci pișați de viu cu sare. Doctorița este chemată doar pentru a asista la încheierea tratamentului, căci ce poate să facă ea în fața „sămnuțului” naturii?

Sau ce ajutor mai poate da doftorița bătrînului din schița *Drum de seară* care e pe pragul morții. El n-are încredere în această femeie tînără și e convins că ar fi scăpat de moarte dac-ar mai fi trăit „săraca baba Ursuleasa”.

În *S-o spînzurat tătuca*, asistăm la o altă dramă a vieții din trecut. Niculai Vătafu, om cinstit și muncitor, s-a spînzurat neputînd suporta acuzația că e hoț ce i-o aduce conu Octăvel administratorul moșiei.

O caldă pledoarie pentru umanitatea este schița *Mangu*. Acest om albit devreme zace în spital, bolnav și necăjit, alături de cîțiva copii bolnavi și ei.

Cu aceeași finețe și simplitate sînt scrise și celelalte schițe care constituie fiecare în parte o îndurerată mustrare adusă „întunericului”.

**Abonamentele se fac la toate oficiile
poștale prin factorii poștali și difuzorii
voluntari din întreprinderi și instituții.**